19 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލި ސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔ
އިޤުތިޞ ދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން
30 މޭ 2021
ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަ ން / ގޮތް: މައިކްރޯ ސޮފްޓް ޓީމްސް މެދުވެރިކޮށް – ވެބް ކޮންފަރެންސިންގ
ފެށުނު ގަޑި: 14:00

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
}ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު؛ އަލިފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙުސައިން{
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން ފަށާނަން. މިއަދު ވެސް ބައްދަލުވުން ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ
މައިކްރޮސޮފްޓް ޓީމްސް މެދުވެރިކޮށް، އޮންލައިންކޮށް. މި ވަގުތު ކޮމިޓީއަށް ވަޑައިގެން ތިއްބެވީ މާފަންނު މެދު
ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު، މަތިވެރި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު،
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ، ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޢަބްދުލްމުޙުސިން ޙަމީދު، ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޝިޔާމް، މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު، މިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ރިޟާ. އަޅުގަނޑަށް މި ވަގުތަށް
ފާހަގަކުރެވުނު ބޭފުޅުން ދަންނަވާލެވުނީ މި. މިއަދު އެޖެންޑާ ކުރެވިފައި މި އޮތީ އިއްޔެ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން
މަސައްކަތް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ގެންގޮސް، އިދާރީ ބޭފުޅުންނަށް އިތުރަށް ތައްޔާރުވެލުމަށް ވަގުތު ދިނުމުގެ ގޮތުން
މެދުކަނޑާލެވުނު ގާނޫނު ނަންބަރު 6/2013 ކުދި އަދި މެދު ފަންތީގެ ވިޔަފާރި ގާނޫނަށް އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ބިލު
ދިރާސާކުރުން. މި ބިލަކީ އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާކުރުމުގެ މަސައްކަތް ޖުމުލަ ގޮތެއް ގައި މަސައްކަތްކޮށް
ނިންމާލުމަށްފަހު، އަޅުގަނޑުމެންގެ މެދުގައި އިތުރު ސުވާލުތައް އުފެދުނު ބައެއް މާއްދާތައް ޕާކް ކޮށްލުމަށްފަހު،
ކުރިއަށް އިތުރަށް ޚިޔާލު އުފެދުނު، ޚިޔާލު ތަފާތުވި ކަންތައްތަކަށް އެކަމާއި ގުޅުން ހުރި ފަރާތްތަކުން ބޭނުންވާ
ކޮމެންޓްސް ހޯދުމަށްފަހު، ކުރިއަށް ގެންދަން ނިންމިފައި އޮތް ބިލެއް. މިހާރު އަޅުގަނޑު ހިތުން އިއްޔެ ކޮންމެވެސް
ވަރަކަށް މި ކަމާއި ބެހޭ ގޮތުން މަޝްވަރާކުރެވުނުއިރު ވެސް ރެކޮމެންޑްސް ދީފައި އެންމެ ފުރިހަމައަށް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮމިޓީ ގެންދިއުމަށް ތައްޔާރުވާންވާ މިންވަރަށް ޓައިމް ނުލިބުމުގެ ސަބަބުން ނުވެވި އޮތީ.
އެހެންވީމާ، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން މި މަސައްކަތް އަނެއްކާ ވެސް ކުރިއަށް ގެންދެވޭތޯ، ކުރިއަށް ގެންދަން
މަސައްކަތްކުރާނަން. އެގޮތުން އަޅުގަނޑު އިދާރީމޭޒުގައި އެދޭނަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޕާކް ކޮށްލެވިފައި ހުރި
މާއްދާތައް ބިލުގެ އެންމެ މަތިން ފެށިގެން ފަހަރަކު މާއްދާއެއް ނިންމަމުން ނިންމަމުން ގެންދެވޭނެ ގޮތެއް ވޭތޯ އެ
މަގުން މަސައްކަތްކުރަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އަފްޒާލް އަރިހުން އެދޭނަން މިހާރު އެންމެ ބިލުގެ މަތިން ފެށިގެން
ޕާކް ކޮށްލެވުނު މާއްދާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފަހަރަކު މާއްދާއެއް ކިޔުއްވާލަދެއްވަން. އޭގެ ފަހުގައި
މެންބަރުންގެ ވިސްނުންފުޅުތައް އެ މާއްދާއަކަށް ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ މިންވަރަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައި ގޮތެއް ނިންމާފައި
ކުރިއަށްދާނީ. އަފްޒާލް.
1

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ބިލުގެ 1 ވަނަ މާއްދާއާމެދު އަދި އިނީ ގޮތެއް ނުނިންމި. އެއީ ގާނޫނުގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)އަށް
ހުށަހެޅިފައިވާ އިޞްލާޙުތައް. ދެން އެ މާއްދާ އަދި އަޅުގަނޑު ބާއްވާލާފައި އިއްޔެގައި ނިންމާލެވުނު ހިސާބުން
ކުރިއަށް ގެންގޮއްސައި އެންމެ ފަހުން އެ ތާވަލާމެދު ގޮތެއް ނިންމާލުން ރަނގަޅުވާނެތޯ؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ރަނގަޅުވާނެ. އެހެންވީމާ، އެ ތާވަލު ފަހުގެ މަރުޙަލާއަކަށް ބައިންދާފައި، މިއަދުގެ ފަހުގެ ވަގުތަކަށް
ބައިންދާފައި ދެން ހުރި މާއްދާތަކައިގެން ކުރިއަށްދާން.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ބިލުގެ 3 ވަނަ މާއްދާއިން ފެށިގެން ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ އަޅުގަނޑު. އެހެންވީމާ، މި މާއްދާގައި މި
އިންނަނީ، ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. މި މާއްދާއިން އެންމެ ކުދި،
ކުދި އަދި މެދު ފަންތީގެ ވިޔަފާރީގެ ދަފްތަރެއް އެކުލަވާލާ ރެޖިސްޓްރަރ ބެލެހެއްޓުމަށް މި ލާޒިމުކުރަނީ. ދެން މި
މާއްދާގެ (ށ)ގައި މި ބުނަނީ މި މާއްދާގައި (ހ)ގައި ބަޔާންކުރާ ދަފްތަރުގައި ހިމެނޭ މަޢުލޫމާތު މި ގާނޫނުގެ ދަށުން
ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތެއްގެ މަތީން ޢާންމުންނަށް ފޯރުކޮށްދެވޭނެ ނިޒާމެއް ރެޖިސްޓްރަރ
ގާއިމުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެ ދަފްތަރުގައި ހިމެނޭ މަޢުލޫމާތު ޢާންމުންނަށް ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި މި ގާނޫނުގެ ދަށުން
ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާ ގޮތެއްގެ މަތީން ފީ ނެގުމުގެ އިޚުތިޔާރު ރެޖިސްޓްރަރއަށް ލިބިގެންވެއެވެ. ދެން މި
މާއްދާއާއި ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުމެން ބަލާލިބަލާލުމުން އެނގުނީ ގާނޫނުގެ 44 ވަނަ މާއްދާގައި ހަމަ ރެޖިސްޓްރަރއަށް
ދަފްތަރެއް އެކުލަވާލުމަށް ލާޒިމުކޮށްފައި އިންކަން. ދެން އަދި އެ މާއްދާ ބުނާ ގޮތުން އެއްވެސް އަގެއް ނެތި، ފީއެއް
ނެތި ޢާންމުންނަށް މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރަން މި ޖެހެނީ. އެހެންވީމާ، ދެ މާއްދާގައި ފުށުއެރުމެއް އުޅޭތީވެ
މިނިސްޓްރީން އަޅުގަނޑުމެން ސާފުކޮށްލާފައި އިންނާނީ އެ މާއްދާއާ ގުޅޭގޮތުން. އެހެންވީމާ، މިނިސްޓްރީން
ވިދާޅުވަނީ އެހެންވީމާ ގާނޫނުގެ 44 ވަނަ މާއްދާ އުނިކުރަން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އެ މާއްދާއަށް
އަޅުގަނޑު ޖެހިލާނަން. މިހާރު ބިލުގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ ގޮތުގައި މާއްދާއެއް އިތުރުކުރެވިފައި މި ވަނީ. ބުނެވެދިޔަ
ގާނޫނުގެ ތިރީގައި ނަކަލުކޮށްފައިވާ 44 ވަނަ މާއްދާ އުނިކުރުން. ދަފްތަރު: -44 (ހ)- އެންމެ ކުދި، ކުދި އަދި މެދު
2

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ފަންތީގެ ވިޔަފާރިތަކުގެ މަޢުލޫމާތު މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަ ޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތީން ލިޔެ،
ދަފްތަރުކޮށް، ރެޖިސްޓްރަރ ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ. (ށ)- މި މާއްދާގެ (ހ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދަފްތަރު އެއްވެސް
ފީއަކާއި ނުލާ އާންމުންނަށް އިންޓަރނެޓުގެ ޒަރީއާއިން ބެލޭނެ އިންތިޒާމު ރެޖިސްޓްރަރ ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ.
އެހެންވީމާ، މި މާއްދާ އުނިކޮށްލަން މިހާރު ހިމަނާލާފައި މި ވަނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އަފްޒާލް. މި ވަގުތު ކޮމިޓިއާއި އިތުރަށް ގުޅިވަޑައގެންފި ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އިބްރާހީމް ނާޒިލް. ދެންމެ އަޅުގަނޑުމެން ތިބޭފުޅުންނަށް މި ދަންނަވާލެވުނު މާއްދާއާ ގުޅޭ ގޮތުން މެންބަރުންގެ،
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ޚިޔާލުފުޅުތައް، ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތެއް އޮތް ކަމަށް ވަންޏާމުން އެ ގޮތެއް
ވިދާޅުވެދެއްވަން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން އިނގޭތޯ.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު، މިހާރު ރަނގަޅަށް އިދާރީމޭޒުން އެ އޮތީ ފަހުން މިނިސްޓްރީން ވެސް އެ ރަނގަޅަށް އިޞްލާޙުކޮށްފައިތާ.
އެހެންވީމާ، ދެން އޭގައި އިޢުތިރާޟެއް އަޅުގަނޑަށް ހިއެއްނުވޭ. އަޅުގަނޑުގެ ނެތް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އެހެންވީމާ، އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އެ ބުނެވެދިޔަ މާއްދާ ގާނޫނުގައި
މިހާރު ވެސް އޮތުމާއެކު އުނިކޮށްލަން އިޢުތިރާޟް ނުކުރައްވާތީ އެ މާއްދާ އުނިކުރަން އަޅުގަނޑު ކުރިއަށްދާނަން.
އުނިކޮށްފައި ކުރިއަށްދާން ފާސްވީ ކަމަށް ބަލައި ކުރިއަށްދާނަން އިނގޭތޯ.
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ރަނގަޅު އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަފްޒާލް، ދެން އޮތް ނަންބަރު.
3

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ދެން އަޅުގަނޑު މިހާރު ޝެއަރކޮށްލާފައި މި އިނީ މިނިސްޓްރީއަށް އަޅުގަނޑުމެން ފޮނުވާލާފައި އިން
ޑޮކިއުމަންޓް މަޢުލޫމާތު ސާފުކޮށްލުމުގެ ގޮތުން. އެގޮތުން މީގައި މި އިންނަނީ ބިލުގެ 8 ވަނަ މާއްދާގައި ގާނޫނުގެ
13 ވަނަ މާއްދާގެ (ފ) އަދި (ދ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިސް އޮފިޝަލުން ކަނޑައަޅާނީ ކިހިނެއްތޯ. އަދި ކޮން
މަޤާމަކުން ފެށިގެންތޯ ސާފުކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެން މިނިސްޓްރީގައި ދަންނަވާލާފައި ވާނެ. ދެން މިނިސްޓްރީން
ވިދާޅުވެފައި އިންނަނީ ބިލުގެ 8 ވަނަ މާއްދާގައި، ގާނޫނުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ފ) އަދި (ދ)ގައި ބަޔާންކުރާ އިސް
އޮފިޝަލުން މި ބިލުގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެ ވަނީ އެ ދެ މުއައްސަސާގެ އެންމެ އިސް ފަރާތް ކައުންސިލުގައި
ހިމެނުމަކީ ކޮންމެހެން މުހިންމު ކަމެއް ކަމަށް ނުފެންނާތީއާއި ބަދަލުގައި މުއައްސަސާގެ ކަމާ ބެހޭ އިސް ފަރާތެއް،
ޚާއްސަގޮތެއްގައި އެ މުއައްސަސާގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން ކުދި އަދި މެދު ފަންތީގެ
ވިޔަފާރިތަކާއި ގުޅުން ހުރި ސިޔާސަތުތަކާއި މަސައްކަތްތަކުގައި ޝާމިލުވާ، އެ މުއައްސަސާތަކުގެ އިސް އޮފިޝަލުން
ކައުންސިލުގައި ހިމަނަން ޖެހިއްޖެ ނަމަ ކައުންސިލުގެ މަސައްކަތްތަކަށް އިތުރު ކުރިއެރުމެއް ނުވަތަ ފުރިހަމަކަމެއް
ގެނުވާނެ ކަމަށް ފެންނާތީކަމަށާއި މިގޮތުން އެ ދެ މުއައްސަސާގެ ފަރާތުން ކައުންސިލުގައި ހިމެނުމަށް ކަނޑައަޅާނެ،
އެ މުއައްސަސާގެ އިސް އޮފިޝަލެއް ކަނޑައެޅުމުގެ އިޚުތިޔާރު އެ މުއައްސަސާތަކުގެ އެންމެ އިސްވެރިންނަށް
ދިނުމަށް މި މާއްދާގެ ބޭނުމަށް ޓަކައި އިސް އޮފިޝަލު ބިލުގައި މާނަކުރުން މުހިންމު ކަމަށް ކޮމިޓީން، މިނިސްޓްރީން
ނުދެކޭ ކަމަށް ވިދާޅުވަނީ. އެހެންވީމާ، ކައުންސިލުގެ މެންބަރުން ބަޔާންކޮށްފައި މިވާ 13 ވަނަ މާއްދާ (ފ) އަދި
(ދ)ގައި މި ބަޔާންކުރާ އިސް އޮފިޝަލުން މާނަކުރަން މިނިސްޓްރީއަށް ފެނިވަޑައިނުގަންނަވާ ކަމަށް ވިދާޅުވަނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތަށް ހުޅުވާލާނަން 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ފ) އަދި (ދ)
މާނަކުރުމުގެ ގޮތުގައި ބައިންދަން ފެނޭތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯ.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
4

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
މިހާރު ސާފެއްނުވޭ އެގޮތަށް ކަނޑަނާޅާ ގާނޫނަކުން އޮތީމަ. ގާނޫނަކުން މަތިކުރަނީ ކޮންމެވެސް ބަޔަކާ.
އެހެންނަމަވެސް، އިސް އޮފިޝަލުންނަކީ ކޮބައިކަމެއް، ކޮންތަނަކުން އަންނަ ބައެއް ކަމެއް ގާނޫނު ހަދަން ތިބޭ
ބަޔަކަށް ނޭނގޭ ކަމަށް ވަންޏާ، އެއަކަށް އަޅުގަނޑަކަށް ވޯޓެއް ނުދެވޭނެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު އަރުވާނަން ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލަށް. ފުރުޞަތު އެރުވުމުގެ ކުރީގައި މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު އެ ފާހަގަކުރެއްވި ނުކުތާގައި އިދާރީމޭޒުން އަދި އިތުރަށް ތަފުސީލުކޮށްލަދެއްވަން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު
އަރުވާނަން.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިނިސްޓްރީން ކުރުކޮށް ދަންނަވާ ކަމަށް ވާނަމަ އެ ވިދާޅުވަނީ އިސް އޮފިޝަލުން މާނަ ނުކޮށް ދޫކޮށްލާފައި އިން
އެއް ސަބަބަކީ އަސްލު އެ މުއައްސަސާއެއްގެ އިސްވެރިންނަށް، އެ މުއައްސަސާއެއްގައި ހިމެނޭ އިސްވެރިންނަށް އެ
އިސް އޮފިޝަލުންގެ ގޮތުގައި ވަކި ބަޔަކު ކަނޑައެޅުމުގެ އިޚުތިޔާރު، އެ ޑިސްކްރިޝަން ދޫކޮށްލުމަށޭ، އެއީ އަސްލު
މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި އެ އިސް އޮފިޝަލުން މާނަކުރުމަށް މިނިސްޓްރީން ނުދެކޭ އެއް ސަބަބެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް
ވިސްނެނީ.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާފާނަން މުއައްސަސާއެއްގައި ވެސް އަދި ގާނޫނީ ސަރުކާރު، ދައުލަތެއްގެ ވެސް ވެރިންނެއް
ނުތިބޭނެ. ތިބޭނީ ރައްޔިތުންގެ ޚާދިމުން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް، ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ފުރުޞަތަކަށް އެދިވަޑައިގެންފައި އޮތީމަ ފުރުޞަތު އަރުވާފައި އޭގެ ފަހުން.
5

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު އެ ފާހަގަކުރައްވަނީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި
ވަރަށް މުހިންމު ވާހަކަފުޅެއް. ވަރަށް ފަހުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީން ނިމިގެންދިޔަ ވަޒީފާއާ ބެހޭ ގާނޫނުގައި
ވެސް ހަމަ މި ކަހަލަ މާނަކުރުމުގައި އެބޭފުޅުންނަށް އަޅުގަނޑުމެން އެ ޑީޓެއިލްކޮށްފައި ނެތީމަ ވަރަށް ގިނަ
ކަންތައްތަކެއް އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވި ގޮތަށް އަދި ކޮމިޓީގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެ ކަމާއި ދޭތެރޭގައި
ވާހަކަދެކެވި، އެ ރެކޯޑުގައި އެ ހުރިހާ އެއްޗެހިތަކެއް ހުރި ކަންތައްތައް ވެސް ގާނޫނުގަ އި އެ ގޮތަށް ލިޔެވިފައި
ނެތީތީވެ، އެ ކަންތައްތައް އެގޮތަކަށް ނުދިޔަ، ނުކުރެވުނު. މިސާލެއް ވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާފާނަން. ވަޒީފާއާ ބެހޭ
ގާނޫނުގައި ސަރވިސް ޗާޖުގައި އިޝޫގައި އޭރު އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދެއްކީ މި ކޮމިޓީގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން
ވެސް ހިމެނޭ ގޮތަށް. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވާހަކަދެއްކީ ރިސޯޓެއްގައި ވެއްޖެއްޔާ ރިސޯޓުގައި ކުނިކަހަންދާ
މީހާއެކޭ، އޭގައި މަސް ދޯނީގައި އިންނަ މީހާއެކޭ ސަރވިސް ޗާޖު ބެހިގެންދާއިރު އެ ހުރިހާ މީހުންނަށް ވެސް
އެއްވަރަކަށް ބައި އެޅިގެންދާން ޖެހޭނެއޭ. އެއީ ވެއިޓަރު މީހާ ވިޔަސް ، ރޫމް ބޯއި މީހާ ވިޔަސް، ކުނިކަހާ މީހާއަކީ
ބޭރުން އެ ރަށަށް އަރާ މީހެއް ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސީދާ ތި ބުނާ މާނަކުރުމުގައި އެގޮތަށް
ލިޔެވިފައި އެ ތަންކޮޅު ނެތީތީވެ، މިނިސްޓްރީން ހެދި ގަވާއިދުގައި އެ އޮތީ އެގޮތަށް އެކަން ނުކުރެވޭ ގޮތަށް،
އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ވެސް ގަ ބޫލުކުރާގޮތުގައި މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު އެ ވިދާޅުވާ ގޮތަށް ގާނޫނުގައި އެބަ ޖެހޭ ތަފުސީލުކޮށް އެނގެން. މިގޮތަށް ދޫކޮށްލެވުނީމަ މި ކަހަލަ
ބައިވަރު ކަންތައް އެބަ ދޫވެގެންދޭ. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ވެސް ރެކޯޑިންގ އަޑުއެއްސެވިޔަސް އަދި އެހެން ކަންތައް
ކުރިޔަސް އަޅުގަނޑުމެން އޭރު ރިސޯޓެއްގައި ޚިދުމަތްކޮށްދޭ އެއީ ފްރަންޓްލައިންގައި ވިޔަސް އަދި އެހެން ދިމާލެއްގައި
ވިޔަސް، އައުޓްސޯސް ކުރިޔަސް، އެހެން ކަމެއް ކުރިޔަސް، ގެސްޓުންނަށް ޚިދުމަތްކޮށްދި ނުމަކީ ހަމައެކަނި ވެއިޓަރ،
ރޫމް ބޯއީން ކޮށްދޭ ޚިދުމަތެއް ނޫންކަމާއި ރިސޯޓު ކުނިކަހަން އަރާ މީހާއަށް ވެސް ސަރވިސް ޗާޖު ލިބެންޖެހޭނެ
ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ވަކާލާތު ކުރި ކަންތައްތައް އެއީ. އެހެންނަމަވެސް، މިނިސްޓްރީން ހެދި ގަވާއިދުގައި އެ
ހިމަނާފައި ނެތީ، އަޅު ގަނޑުމެންނަށް އެގޮތަށް ލިޔެވިފައި ނެތޭ ކިޔާފަ. އެހެންވީމާ، މި ކަހަލަ ކަންތައްތައް
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ފާހަގަކުރެއްވިހެން ދޫކޮށްލެވިއްޖިއްޔާ އެއީ ހަމަ މުޅިން އަތް ދަށުން ދެމިގެންދާ
އެއްޗެހިތައް. މި އެއްޗެހިތައް އެބަ ޖެހޭ ހަމަ ސާފުކޮށް ލިޔެވެން. އެ ވާހަކަ ހަމަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަންވެގެން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
6

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަރްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތު
އެރުވުމުގެ ކުރީގައި ކޮމިޓީގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ރޫޙު ހުރީ މާނަކުރުން އޮންނަންވާނެ ކަމަށް. އެހެންވީމާ،
މާނަކުރުން މި ޑްރާފްޓް ކުރެވިފައި މި އޮތް ބިލުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހިމަނަންވީ ގޮތް ކަމަށް ބެލެވޭ ގޮތް ކޮންމެވެސް
ވަރަކަށް އަފްޒާލް އަދި ކިޔުއްވާލަދެއްވީމަ އަޅުގަނޑު ދެން އިތުރަށް ފުރުޞަތު އަރުވަމުންގެންދާނަން.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މިނިސްޓްރީގެ ކޮމެންޓަށް ބަލާލާއިރު އަޅުގަނޑަށް ބޮޑަށް ފާހަގަކުރެވެނީ މުއައްސަސާއެއްގެ އިސް އޮފިޝަލުން
ކަނޑައެޅުމުގައި އެބޭފުޅުން އެ މާނަކުރައްވަނީ އެ މުއައްސަސާއެއްގެ މަތީ ލެވެލެއްގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތެއް
ކަމަށް. ދެން ސީދާ އެކަމަކު މިނިސްޓްރީން އެ މާނަކުރުމުގައި ހިމަނުއްވާފައި ނެތީމަ އެހެން އަޅުގަނޑަކަށް
ދަންނަވާލާކަށް ނޭނގެ ސީދާ އެ ހިމަނާލާނީ ކިހިނެއް ކަމެއް. އެހެންވީމާ، ކޮމިޓީން ނިންމަވާ ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން
މާނަކުރުމުގައި އެބައި ހިމަނާލާނަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ސާފުވެއްޖެ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތު
އަރުވާނަން. އަރުވާއިރު މާނަކުރުން އެ އިބާރާތް އިންނަންވީ ގޮތް ކަމަށް ވިސްނުންފުޅު ހުރި ގޮތް ވެސް
ވިދާޅުވެދެއްވިއްޔާ ވަރަށް ރަނގަޅު.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ގާނޫނު ހަދަނީ ޖަވާބުދާރީ ކުރެވޭނެ ގޮތަކަށް
ވިސްނާފައިހެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ. އަދި ޕާޓީގެ ސިޔާސަތުގައި ވެސް މި އޮންނަނީ ޖަވާބުދާރީ ކުރެވޭނެ ދައުލަތެއް،
ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުގައި ވެސް. އެހެންވީމާ، ޖަވާބުދާރީ ކުރެވޭނެ ދެންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވެސް އެ
ފާހަގަކުރި ގޮތަށް ގާނޫނެއް ހަދާފައި ދޫކޮށްލުމުން، ގަވާއިދެއް ހަދަނީ ކުއްލިކުއްލިއަށް. މި ދޭތެރެއިން ވެސް
ހަދާލާފައި އޮތް ގަވާއިދުގައި އެ އޮތީ، ތިބޭފުޅުންނަށް އެނގޭނެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެއަރޕޯޓު ވައިގެ ދަތުރުފަތުރުތައް
ވެސް އެއަރ އެއްކޮށް، އެއަރ ސްޕޭސް އެއްކޮށް ބޭރު ބަޔަކަށް ދެވޭ ގޮތަށް ކުއްލިއަކަށް ފާސްކޮށްލައިފި ގަވާއިދެއް.
ފާސްކޮށްފައި ރައްޔިތުން ހަޅޭލަވަން ފެށީމަ އަނެއްކާ ގަވާއިދު އުނިކުރީ. އެހެންވީމާ، އެ ކަހަލަ ކަންތައްތައް ވާތީވެ
7

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން މީގައި އެ މުއައްސަސާގެ އިސް އޮފިޝަލަކީ އެއީ ކޮން މަޤާމެއްގައި، އިސް އޮފިޝަލޭ ކިޔާ
އޮފިޝަލުންނެއް ނުތިބޭނެ އިނގޭތޯ. ގާނޫނީ ގޮތުން ނުދަނޭ އިސް އޮފިޝަލުން ކިޔާ ބައެއް. އަދި ގާނޫނުގައި
ނުދަންނާނެ ވެރިން ވެސް. ގާނޫނު ދަންނަނީ އެއީ ރައްޔިތުން ޢައްޔަންކުރާ މަޤާމެއްގައި ތިބޭ މީހުން ތިބޭ ކަމަށް
އޮންނަނީ. އިސްވެރިން ކިޔާ އެއްޗެއް ނޯންނާނެ ގާނޫނުގައެއް. މިހާރު މީގައި އެބަ ލިޔޭ އިސްވެރިންނޭ. އިސްވެރިން
މާނަކުރެވިދާނެ އެތާނގައި ތިބޭ ހަމަ އެކިއެކި ކޮންމެ ރޭންކެއްގައި ވެސް ހުންނަ، ކޮންމެ ޑިވިޝަނެއްގައި ވެސް
ހުންނަ މީހަކީ ވެރިއެއް ކަމަށް. ސިވިލް ސަރވިސްގެ ވެސް ވެރިއެއް ކަމަށް. އެގޮތަކަށް ނޫން މާނަކުރަންޖެހޭނީ.
މާނަކުރަންޖެހޭނެ، ވަރަށް ސްޕެސިފިކް ވާންޖެހޭނެ ގާނޫނެއް ވެއްޖިއްޔާ. އެހެންވީމާ، މި ގާނޫނުގައި އެއީ ކޮން
މަޤާމެއްގައި ހުންނައިރު، ކޮން ރޭންކެއްކަން، ކޮން ހިސާބަކުން ފެށިގެން ހުންނަ އިސް އޮފިޝަލެއްކަން ހުންނަވާނީ.
އޭރަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޖަވާބުދާރީކުރެވޭނީ. އެހެންނޫނިއްޔާ ވާގޮތަކީ ރައްޔިތުންނަކަށް ވެސް އަދި ގާނޫނުން މީގެން
މަންފާ ހޯދަންޖެހޭ ބަޔަކަށް ވެސް މި ވަރަށް ދަތިވާނެ އެ ބަޔަކާއި އިސް އޮފިޝަލުންނާއި ގުޅައިގެން އަދި ކަމެއް
ދަމެއް ދިމާވިޔަސް ޖަވާބުދާރީކުރަން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެދެން އެ އިސް
އޮފިޝަލުންނަކީ ވަޒީރު ނަމަ ވަޒީރު ނުވަތަ ދެން އެއާއި ޖެހިގެން ތިބޭ ސްޓޭޓް މިނިސްޓަރެއް ނުވަތަ އެފަދަ
ގޮތަކަށް މަޤާމެއް ޖަހާފައި ބާއްވަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު އަރުވާނަން، މަތިވެރި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޙަސަން ޒަރީރަށް.
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ އުސޫލެއްގެ ގޮތުން އެ ދެ މެންބަރުން އެ ދެއްކެވި ވާހަކައަށް
ތާއީދުކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑަށް ވެސް ބޮޑަށް ލަފާކުރެވެނީ މިނިސްޓްރީން އެގޮތަށް އެ ޚިޔާލުދީފައި އޮތީ
އެއީ ވަކި މަޤާމުތަކެއް ގިނަ މިނިސްޓްރީތަކުގައި ނުހުރޭ. ޚާއްޞަކޮށް ކުދި އަދި މެދު ފަންތީގެ ވިޔަފާރީއާ ގުޅޭ
ބިލެއް. ފަހަރެއްގައި ވެދާނެ މިފަދަ ކަމަކަށް ނުވަތަ މިފަދަ މަޤާމެއްގެ ގޮތުގައި އެ މާނަކުރާ އިސް އޮފިޝަލަކީ، އެއީ
ބައެއް މިނިސްޓްރީގައި ނުހުންނާނެ ވިޔާފާރިއާ ބެހޭ މަޤާމުތަކެއް ނުވަތަ ބިޒްނަސްގެ ދާއިރާއިން ކަނޑައަޅާފައި
އޮންނަ މަޤާމުތަކެއް. އެއީ ވިޔަފާރިއާ ބެހޭ މިނިސްޓްރީގެ އެކަހަލަ މަޤާމުތައް ހުންނާނީ. އެހެންވީމާ، އެހެން އެ
8

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
މަޤާމުތައް ނެތުނީމަ ކަމަށް ވެދާނެ ދެން އެ މިނިސްޓްރީއަކުން ނުވަތަ އެ މުއައްސަސާއަކުން ބޭނުންވާ ބޭފުޅެއް އިސް
އޮފިޝަލެއްގެ ގޮތުގައި ޢައްޔަންކުރުމުގެ ޚިޔާލު އެގޮތަށް މިނިސްޓްރީން ފާޅުކޮށްފައި އެ އޮތީ. އެހެންނަމަވެސް،
ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ސްޕެސިފިކްކޮށް އެބަ ޖެހޭ އޮންނަން އެ ކޮން ކެޓަގަރީއެއްގެ ކޮން މަޤާމަކުން ފެށިގެން މަތީގެ
ބޭފުޅެއްތޯ ޢައްޔަންކުރަނީ. އެހެންވީމާ، އެއީ ކަންނޭނގެ ގިނަ މެންބަރުންގެ ހުރި ކަންބޮޑުވުމަކީ ވެސް. ސްޕެސިފައި
ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ކޮށްލާފައި އޮތީމަ ތަންކޮޅެއް ފަސޭހަވެގެންދާނެ. ދެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ނާޒިލް އެ
ފާހަގަކުރެއްވި ފަދައިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ރިސޯޓުތަކުގެ އެ ސަރވިސް ޗާޖު ކަންތަކުގައި ވަރަށް ބޮޑެތި
މައްސަލަތަކެއް ދިމާވި. ހަމަ ގިނަ މެންބަރުން ވެސް ފާހަގަކުރި އަޅުގަނޑުމެން އެ ގާނޫނަށް ގެނައި އިޞްލާޙުގެ
މައިގަނޑު އެއް ބޭނުމަކީ ރިސޯޓުގައި ކުނިކަހަން މީހާއަށް ވެސް އަދި ޑައިވިންގ ދޯނީގައި މަސައްކަތްކުރާ
ފަޅުވެރިޔާއަށް ވެސް އަދި ސަޕްލައި ދޯނީގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަޅުވެރިޔާއަށް ވެސް އަދި އެ ރަށުގެ ރުއް ސާފުކުރަން
އެ ރަށަށް އެ އަރާ މީހާއަށް ވެސް، އޭނައަށް ވެސް އެ ސަރވިސް ޗާޖު ލިބޭނެ ގޮތަކަށް އެ ގާނޫނު
އިޞްލާޙުކުރުމުގެ ރޫޙު ހަމަގައިމުވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެ ފާސްކުރިއިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓީގެ މެންބަރުންގެ
މެދުގައިވެސް ހުރީ. އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގިނަ މެންބަރުންގެ ވެސް ރޫހު ހުރީ. އެހެންނަމަވެސް، އެކަން
ވެސް އެ ނިމިގެންދިޔައިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސްޕެސިފިކްކޮށް އެ ވާހަކަތައް ލިޔެފައި ނެތީމަ މިއަދު ހަމަ
ރިސޯޓުތަކުން ސަރވިސް ޗާޖު އެ ދަނީ ހަމަ ކުރިއެކޭ ދެން މާ ބޮޑު ތަފާތެއް ނެތް. އެހެންނަމަވެސް،
ކޮންމެވެސްވަރެއްގެ ބަދަލެއް އެބަ ހުރި އައިއްސަ. އެހެންނަމަވެސް، އެންމެ ބޮޑު އެއް ކަންބޮޑުވުން އެ
ރިސޯޓުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ އެންމެންނަށް އަޅުގަނޑުމެން ސްޕެސިފިކްކޮށް އެ ވާހަކަ ގާނޫނުގައި ލިޔެފައި ނެތީމަ
އެއެއް ނުލިބޭ. އެ ކަންބޮޑުވުންތައް މިހާރު ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް އެބަ އާދޭ. އެކި ބޭފުޅުން މާނަކުރަނީ އެކި
ގޮތްގޮތަށް. އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ މުޤައްރިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ގައުމުގައި ގާނޫނުތައް މާނަކުރުމުގައި ގިނަފަހަރަށް މި
އޮންނަނީ ވެރިކަމުގެ ނިޒާމު ބައްޓަންވެފައި އޮންނަ ގޮތަކުން އެ ވިޔަފާރިވެރިއެއްގެ ނުފޫޒުން އެމީހުންނަށް ފައިދާވާ
ގޮތަށް ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތައް އެބަ ހުރި މާނަކުރެވިފަ. އެކަހަލަ ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ސަރވިސް ޗާޖުގެ
ގާނޫނު ވެސް މި ގެނައި އިޞްލާޙު މާނަކުރެވިގެން އެތައް ރައްޔިތުންތަކަކަށް އެ ރިސޯޓުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ،
ޓުއަރިޒަމް ދާއިރާގައި މައްސަކަތްކުރާ އެތައް ރައްޔިތުންތަކަކަށް ސަރވިސް ޗާޖުގެ ޙައްޤުން މިއަދު މަޙުރޫމްވެފައި އެ
ވަނީ. އެހެންވީމާ، ޖުމުލަކޮށް ހަމަ އަޅުގަނޑު ވެސް މި ދެ ނުކުތާ މި ފާހަގަކޮށްލީ. އެހެންނަމަވެސް، ހަމަ
މިނިސްޓްރީގެ ޚިޔާލު ވެސް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ތާއީދުކުރެވޭ. ދެން އެއާއެއްކޮށް އެ ދެ މެންބަރުންގެ ވާހަކައަށް
ރިޢާޔަތްކުރާއިރުގައި ކޮންމެވެސް ޕޭޖެއްގައި ނުވަތަ ކޮންމެވެސް ލެވެލްއެއްގައި އެ ބަޔަކު ކޮންމެ މުއައްސަސާއެއްގެ،
9

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
މިނިސްޓްރީއެއްގެ ވިޔަސް އެ ލެވޭ އޮފިޝަލެއްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅިގެން ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް މި ގާނޫނުގައި
އަޅުގަނޑުމެން އިޞްލާޙު ގެނެވިގެން ދާއިރުގައި އެ ސްޕެސިފިކްކޮށް ލިޔެވިގެން ދިއުމަކީ ގާނޫނީގޮތުން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފަސޭހަވެގެންދާނެ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ހަމަ އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ހިތުން ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވެސް މާނަކުރުން އޮންނަން
ޖެހޭނެ ކަމަށް ވާހަކަފުޅުގައި ފާހަގަކޮށްދެއްވާ އެބަ. މާނަކުރެއްވުމުގައި ނެތުނީމަ ދިމާވާނެ ގޮންޖެހުންތަކުގެ ވާހަކަ
ވެސް ހަމަ ވަރަށް ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި އެބަ ޚިޔާލުފާޅުކޮށްދެއްވާ. އެހެންނަމަވެސް، ވާންވީ، މާނަކުރަން
އަޅުގަނޑުމެން ބުނަންވީ ކޮން ކަމެއްގެ ނޫނީ ކޮން މަޤާމެއްގެ ކާކުތޯ އަދި އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު
ހުށަހެޅުމެއް ގޮތަށް ހުށަހަޅުއްވާދެއްވާފައެއް ނެތް. މިސާލަކަށް ދަންނަވާނަމަ މޯލްޑިވްސް މަނިޓަރީ އޮތީރިޓީގެ
ފައިނޭންޝިއަލް ސެކްޓަރ ދާއިރާގެ އިސް އޮފިޝަލެއް. ލީމަ، އެ އިސް އޮފިޝަލަކީ ފައިނޭންޝިއަލް ސެކްޓަރ
ދާއިރާގެ އެ ވަގުތަކު ހިންގަން ހުންނަ އެންމެ އިސް މަޤާމެއްގައި ހުންނަ ބޭފުޅާ ވިއްޔާ އެބޭފުޅާ. ނޫނީ މޯލްޑިވްސް
އިންލެންޑް ރެވެނިއު އޮތީރިޓީގެ އެންމެ އިސް ފަރާތަކީ އެކަމާ ގުޅުންހުރި ދާއިރާގައި ހުންނެވި އެންމެ އިސް ބޭފުޅާގެ
ގޮތުގައި ހުންނަ އެ މަޤާމެއްގައި ހުންނަ ބޭފުޅާ. އެކަހަލަ އެއްވެސް ހުށަހެޅުމެއް އަދި މިހާތާކަށް ހުށަހަޅުއްވާފައި
ނެތީމަ އަޅުގަނޑު ހަމަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އަދިވެސް މާނަކުރުން އޮންނަން ޖެހޭނެ ކަމަށް ގަބޫލުކުރައްވާއިރު
މާނަކުރުމުގައި އޮންނަންވީ ކޮން ގޮތެއްކަން ބުނެދެއްވިއްޔާ ވެސް ވަރަށް ރަނގަޅު. ދެން އަޅުގަނޑަށް ރަނގަޅު
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވާހަކަފުޅުދައްކަވާ ވަގުތު އެކަނި މައިކު އޮން ކުރެއްވުން. އިތުރު އަޑުތައް އަރާކަމަށް މިއަދު
ވެސް މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެބަ ފާހަގަކުރައްވާ. އަޅުގަނޑު މިއަދު މި އިނީ ތަނަކަށް ވަދެ
ބަންދުވެގެން އެކަނިމާއެކަނި އިތުރު އަޑެއް އަރާފާނެތީ ވެސް އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެހެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން
ވާހަކަފުޅުދައްކަވާ ވަގުތު މައި ކު އޮން ކުރައްވާ ގަޑީގައި ވެސް އިތުރު އެހެން ބޭފުޅުންގެ އަޑު ނާރާނެ ކަހަލަ
ތަނެއްގައި ތިއްބަވައިގެން ކޮމިޓީ ކުރިއަށްގެންގޮސްދެއްވަން ފުރުޞަތުދެއްވިއްޔާ ވަރަށް ފަސޭހަވެގެންދާނެ. އަޅުގަނޑު
ފުރުޞަތު އަރުވާނަން ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލަށް.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު.
10

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު އަދި އެއްޗެއް ދަންނަވާލަން ކުޑަ...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަފުޒާ ބުނުއްވާ. އޭގެ ފަހުގައި އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އާދެ! މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ކޮންޓެކްޓް ކުރެވޭތޯ އެބަ މަސައްކަތްކޮށްލަން މިނިސްޓްރީއާ. އެއީ
އެބޭފުޅުން "އޮފިޝަލުން"، "އިސް އޮފިޝަލް" މާނަކުރުމަށް ރެކޮމެންޑްކުރައްވާ ގޮތެއް. އޭރުން ކޮމިޓީގައި
މެންބަރުންގެ ޚިޔާލުފުޅުތަކާއެއްކޮށް އެ ދެން ހުރި މާއްދާތައް ފާސްކޮށްފައި އެ މާއްދާއަށް ޖެހިލަން. އެހެންވެ އެ
ވާހަކަ ދަންނަވާލަންވެގެން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އަދި ވަކި ގޮތެއް ހުށަހަޅުއްވާފައެއް ނެތް މިހާތާކަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ވަކި ގޮތެއް
ހުށަހަޅުއްވާފައި ނެތް ކަމަށް ވަންޏާ އަދިވެސް ހުށަހަޅުއްވަން ބޭނުންނުވާކަމަށް ވަންޏާމުން އަދި މިނިސްޓްރީން
ތީގެ...
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ފުރުޞަތު...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ރަޢުޔުއެއް ހޯދާލުމަކީ ނެތް ކަމެއް ނޫން. އެ ލިބޭ މަޢުލޫމާތެއްގެ އަލީގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަޝްވަރާ ވެސް
ކުރެވޭނެ. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލަށް.
11

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ އިދާރީމޭޒުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ޑްރާފްޓު އެގޮތަށް އެ މާނަކުރާނެ ގޮތް
ޑްރާފްޓެއް ގޮތުގައި ގެނެސްދިނުން. އެއީ އަޅުގަނޑު މިދެންނެވި، މި ގޮތަށް މި ދަންނަވަން ޖެހުނީ އިއްޒަތްތެރި
މުޤައްރިރު، އަޅުގަނޑުމެން ކުރީގައި ވެސް އަޅުގަނޑު މި ފާހަގަކުރި ވަޒީފާއާއި ބެހޭ ގާނޫނުގެ 52 ވަނަ މާއްދާގެ
(ށ)ގައި މި އޮތް ތަންކޮޅު އަޅުގަނޑު ކިޔާލާނަން. މި މާއްދާގެ ބޭނުމަށް އަންނަނިވި މުވައްޒަފުން ކަމަށް ބުނެވިފައި
އެ ވަނީ ޚިދުމަތްހޯދާ ފަރާތަކުން ޚިދުމަތްދިނުމުގައި ސީދާ އަދި ނުސީދާ ގޮތުގައި ވަޒީފާއެއް ގޮތުން ބައިވެރިވާ ހުރިހާ
މުވައްޒަފުންނަށެވެ. އަޅުގަނޑު މިނިސްޓްރީގައި ބޭފުޅުންނާ ވާހަކަތައް ދެއްކިއިރު 'ނުސީދާ' އެ އޮތް ތަންކޮޅު އޭތި
މާނަކުރެވިފައި ނެތީތީވެ މުޅި މި ބިލުގައި އިއްޒަތްތެރި މި ކޮމިޓީގެ ހުރިހާ މެންބަރުން ވެސް އަޅުގަނޑު ގަބޫލު އަދި
މުޅި މަޖިލީހުގެ ވެސް ރޫޙާ މުޅިން ވެސް އިދިކޮޅަށް ގަވާއިދު ހެދިގެން ދިޔައީ 'ނުސީދާ' އެތައްކޮޅު މާނަކުރިފައި
ނެތީމަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު އެ 'އިސް އޮފިޝަލު' މާނަނުކުރެވިއްޖެއްޔާމުން މާދަމާ މިވެނި
މުއައްސަސާއެއްގެ 'އިސް އޮފިޝަލެކޭ' ކިޔާ ވަޒީފާއެއް ނެތޭ، 'އިސް އޮފިޝަލެކޭ' ކިޔާ މީހަކު ވަޒީފާގައެއް ނެތޭ
ކިޔާފައި އެ ކަމެއް ނުވާނެ، އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ 'އިސް އޮފިޝަލް' އެ
އިންނަ ތަނަކީ 'އިސް އޮފިޝަ ލު'ގެ މާނައަކީ މުޤައްރިރު ވެސް ތި ވިދާޅުވިހެން އެ ވަގުތެއްގައި، އެ ހާލަތެއްގައި އެ
ވުޒާރާއަކާއި ހަވާލުވެ ހުރި އެންމެ އިސް މީހާއާ އެބޭފުޅާއާ ޖެހިގެން ހުންނަ މީހާ އާއި އެވެސް ހަމަ ކަނޑައެޅިގެން
އެނގެން އެބަ ޖެހޭ. 2 ،1 އެއީއޭ އެ އިސް އޮފިޝަލުންނަކީ. އެވަރު އެނގެން އެބަ ޖެހޭ. ނެތިއްޔާމުން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި 'ސީދާ' 'ނުސީދާ'، 'ސީދާ' 'ނުސީދާ' އަޅުގަނޑުމެން މާނަކުރިއިރު 'ނުސީދާ ގޮތުން' އެއީ
އެއްކަލަ ކުނިކަހާ މީހާ، ރުކަށް އަރާ މީހާ، ޖަނަރޭޓަރު އޮޕަރޭޓުކުރާ މީހާ، ޑިއިވިން ދޯނީގައި ހުންނަ މީހާ. މިހާ
ރީތިކޮށް އަޅުގަނ ޑުމެން ތި ރެކޯޑިންގގައި ވެސް ހުރިހާ އެއްޗެއްގައި ވެސް މި އޮތީ. އެހެން އެކަން އޮތްކަމުގައި
ވިޔަސް މިނިސްޓްރީން ގަވާއިދު ހެދިގެން އާއިރު 'ނުސީދާ' މާނަކުރެވިފައި ނެތީމަ މުޅި ރޫޙާ ޚިލާފަށް ގަވާއިދު
ހެދިފައި އެ އޮތީ. މިއީ ހަމަ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވި ނުކުތާ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މަތިވެރި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތެއް، ޙަސަން
ޒަރީރަށް ފުރުޞަތު އެރުވުމުގެ ކުރީގައި އަޅުގަނޑު އިދާރީމޭޒުގައި އެދޭނަން ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު އެ ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް އެ މަޢުލޫމާތު ހޯއްދަވަންޖެހުނު ފަރާތަކުން ހޯއްދަވައިގެން ނަމަވެސް މިއަދުގެ
12

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ވަގުތެއްގައި މިހާރު މި މަސައްކަތްކުރެވެމުންދާ ގަޑީގައި މާނަކުރުން އިބާރާތްކޮށްލަދެއްވަން އިނގޭތޯ. ދެން އޭގެ
ފަހުގައި މި ވަގުތު މި މާއްދާ އަޅުގަނޑު ޕާކް ކޮށްލާނީ މަތިވެރި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރުގެ
އިތުރު ވިސްނުންފުޅެއް ނެތް ކަމަށް ވަންޏާމުން ޕާކް ކޮށްލާފައި ދެން ހުރި މާއްދާތަކައިގެން ކުރިއަށްދާނަން. މި
ވަގުތު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނީ މަތިވެރި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރަށް.
މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ވެސް ޖުމުލަކޮށް ނާޒިލް އެ ދެއްކި ވާހަކަތަކަށް ހަމަ ތާއީދުކުރަން. ދެން
'އިސް އޮފިޝަލް' އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މުއައްސަސާގައި ކަނޑައެޅިދާނެ ނުވަތަ މިނިސްޓްރީއެއްގެ ވެސް އެއް
ވެރިއަކަށް ނުވަތަ އެ މުއައްސަސާގެ ވެރިއަކަށް. ދެން އަނެއް އޮޕްޝަނެއް ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބޭއްވިދާނެ
ވިޔަފާރީގެ ބިލެއް. އެހެންވީމާ، ކޮންމެ މިނިސްޓްރީއަކަށް، މުއައްސަސާއަކަށް ވެސް ހުންނާނެ ފައިނޭންޝަލް
ކޮންޓްރޯލަރއެއް ނުވަތަ އެކައުންޓެންޓެއް ނުވަތަ އެގްޒެކެޓިވް ފައިނޭންސް އޮފިސަރެއް. އެހެންވީމާ، މި ލެވެލްގެ
ކޮންމެވެސް މީހެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޢައްޔަންކުރެވިދާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ޢައްޔަންކުރާނީ ފައިނޭންސް
ޑޕާޓްމަންޓުގެ އިސް މީހެއްތޯ ނުވަތަ ފައިނޭންސް ކޮންޓްރޯލާތޯ ނުވަތަ އެކައުންޓެންޓްތޯ ނުވަތަ އެ ޑިޕާޓްމަންޓް
ހެޑަކާ ޙަވާލުވެފައި ހުރި މީހެއްތޯ ނޫނީ އެ މިނިސްޓްރީގެ އެންމެ އިސް ފަރާތްތޯ. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން
ފައިނަލްކުރުމުގެ ކުރިން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ކޮންމެވެސްވަރަކަށް މިނިސްޓްރީގެ ލަފާ ހޯދާފައި މިނިސްޓްރީގެ
ލަފައާއެއްކޮށް މިއިން ކޮންމެވެސް އެއް ފަރާތެއް އަޅުގަނޑުމެންގެ އިސް އޮފިޝަލެއްގެ ގޮތުގައި ޖެހީމަ އަޅުގަނޑަށް
ހީވަނީ އެ މައްސަލަ ހައްލުވެގެންދާނެހެން. އެއްގޮތަކީ އެ މިނިސްޓްރީގެ އެންމެ އިސް ބޭފުޅާ. މިނިސްޓްރީގައި
ވެއްޖެއްޔާ މިނިސްޓަރު. ނުވަތަ މުއައްސަސާއެއްގައި ވެއްޖެއްޔާ އެ މުއައްސަސާގެ އެންމެ އިސް ވެރިޔާ. އަނެއް
ގޮތަކީ އެކައުންޓް ޑިޕާޓްމަންޓު ގެ އެކައުންޓެންޓް ނުވަތަ ފައިނޭންސް ކޮންޓްރޯލަރ ނުވަތަ ފައިނޭންސް އެގްޒެކެޓިވް،
އެ މަޤާމުގައި ހުރި ކޮންމެވެސް އެއްބޭފުޅެއް ޢައްޔަންކުރުން އެ ސްޕެސިފިކް ކުރެވިދާނެ. އެހެންވީމާ، އެ ސްޕެސިފައި
ކުރުމުގެ ކުރިން މިނިސްޓްރީގެ ޚިޔާލު ބޮޑަށް ހުރީ ކޮން ގޮތަކަށްތޯ ބަލައިލާފައި އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެ
ސްޕެސިފައިކޮށްލީމަ ކަމުދާނެ ކަންނޭނގެ. އޭރުން އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މި ދިމާވެގެން އުޅޭ ޚިޔާލުތަފާތުވުން
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ހައްލު ލިބިގެންދާނެހެން. ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
13

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ހިތުން ހަމަ ބައިވަރު ވިސްނުންފުޅުތައް އެބަ ހުރި ހަމަ އެ
ވަގުތެއްގައި އެ ވުޒާރާއެއް ނޫނިއްޔާ މުއައްސަސާއެއް ހިންގަން ހުންނަ އެންމެ އިސް ބޭފުޅަކު ޢައްޔަންކުރާ މީހެކޭ
ވެސް ހަމަ މާނަކުރުމުގައި ބުނެވިދާނެ. ދެން އަޅުގަނޑު އެބައި ދޫކޮށްލާނަން ހުށަހަޅުއްވާ ތާއީދު ވެސް ތި ކުރެއްވި
ގޮތަށް އިދާރީމޭޒަށް. ދޫކޮށްލާފައި އެތަނަށް އިތުރު އިބާރާތަކުން އިބާރާތްކޮށްލެވެންދެން ދެން ހުރި މާއްދާތަކައިގެން
ކުރިއަށްދާނަން.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ދެން ވެސް މިއިނީ 13 ވަނަ މާއްދާގެ ކައުންސިލުގެ މެންބަރުންގެ ތެރޭގައި ހުށަހެޅުއްވި މި އިޞްލާޙުގެ
ތެރޭގައި (ބ)ގައި އެބަ އިނދޭ 'އަންހެން ވިޔަފާރިވެރިންގެ ތެރެއިން އެ ދާއިރާގެ މަންދޫބެއް'. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އެ
އިބާރާތް ރީފްފައިޒްކޮށްލާފައި 'އަންހެން ވިޔަފާރުވެރިން ތަމްސީލުކުރާ މަންދޫބެއް' ދެން އެގޮތަށް އިބާރާތް
ބަދަލުކޮށްލުމަށް މިނިސްޓްރީގެ އިޢުތިރާޟެއްނެތް ކަމަށް ވިދާޅުވަނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ވަރަށް ސާފުހެން އެ ފާހަގަކޮށްދެއްވި ނުކުތާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތެއް އަރުވާނަން ކޮބައިތޯ ކުރި އަށްދާނެ ގޮތަކީ. (ބ)ގައި މިހާރު ވެސް ހަމަ އެ އޮތް ގޮތަށް
ބާއްވާނީތޯ ނޫނީ އަޅުގަނޑުމެން ފަހުން އިބާރާތްކުރެވިފައި މިއޮތް 'އަންހެން ވިޔަފާރިވެރިން ތަމްސީލުކުރާ މަންދޫބެއް'
އެގޮތަށް ބައިންދާނީތޯ. ތިބޭފުޅުންގެ އަދި އިތުރު ވިސްނުންފުޅެއް އޮވެއްޖެއްޔާމުން އަދި އެހެން ވިސްނުންފުޅެއް
އޮތަސް އެ ވިސްނުންފުޅެއް ފާހަގަކޮށްދިނުން...
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ލައްބަ.
14

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު އެއްޗެއް ސާފުކޮށްލަން ބޭނުން. މުޤައްރިރު، މިހާރު އަޅުގަނޑަށް އަޑުއިވެނީ މުޅިން ވެސް މިނިސްޓްރީގެ
ލަފާ ހޯދަން އަކުރަކަށް، ފިއްޔަކަށް، ނުކުތާއަކަށް ބަދަލުކުރަންޏާ، މިއީ ކޮން ދުވަސްވަރެއްގައި އުފެދިގެން އައި
ރޫޙެއްތޯ؟ މިނިސްޓްރީގެ ލަފައާއި އިރުޝާދާ އެކީގައި ނޫނީ ގާނޫނުހަދަން މި ތިބި ބަޔަކަށް މީގެ އަކުރަކަށް،
ފިއްޔަކަށް ވެސް ހަމަ ބަދަލުނުކުރެވެނީތޯ؟ އެ ސުވާލުގެ ޖަވާބު އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެބަ ބޭނުންވޭހެން.
އަޅުގަނޑުމެން ނުޖެހޭހެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މިވަރު ކަންތަކުގައި މިނިސްޓްރީގެ ލަފާ ހޯދާކަށް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ގަބޫލުކުރެވޭ ރަނގަޅު ގޮތްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނިންމެން ޖެހޭނެ، އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އެގޮތަށް އެކަން
ނުކުރެވެންޏާ ކީއްކުރަންތޯ އަޅުގަނޑުމެން މި މަސައްކަތްކުރަނީ. މިނިސްޓްރީން ފޮނުވާ އެއްޗެއްގައި ތައްގަނޑުޖަހާ
ސީލްކޮށްލާފައި ފޮނުވާލަންވީނުންތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިނިސްޓްރީން ލަފައެއް ހޯދާކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް މަޖުބޫރެއްނޫން.
އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ކޮމިޓީއަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮންމެ ކަމެއް ވެސް ނިންމޭނެ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން މި
ކޮމިޓީން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެ ފުރުޞަތު ވަރަށް ގިނަ ފަހަރަށް އެކަމާ މަސްލަޙަތު އޮތް މިނިސްޓްރީއަކުން
މަޢުލޫމާތުތައް އެއްކުރަން ކޮމިޓީން ވެސް ފާސްކޮށް އެދޭތީ އެ ބިލު ޑްރާފްޓުކޮށް ބަންޑާރަ ނައިބު އޮފީސް ގުޅިގެން
ޑްރާފްޓުކުރާ ފަރާތެއްގެ ލަފައެއް އޮތްތޯ ވެސް ބަލައިލަނީ. އެކަމަކު އެ ދެއްވާ ހުރިހާ ލަފައަކީ އަޅުގަނޑުމެން ބިލެއް
ފާސްކޮށްގެން އަންނައިރު އޭގައި އޮންނަންޖެހޭ ގޮތެއް ނޫން. ހަމަ ތިބޭފުޅުން ހަމަ ވަކި ގޮތެއް ހުށަހަޅުއްވާ ތާއީދު
ލިބި، އަޣުލަބިއްޔަތު ލިބުނީމަ، މެޖޯރިޓީ ލިބުނީމަ އެގޮތަކަށް މި ބިލުތައް ފާސްވެގެންދާނީ އިނގޭތޯ. ދެން މިއަދު
ވެސް ކޮންމެހެން މިނިސްޓްރީގައި އަހާކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން، އަޅުގަނޑު ހަމަގައިމުވެސް އެހުމުގައި ވިސްނުން
15

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ހުރެގެނެއް ނޫން މި ވާހަކަދެކެވުނީ. ތިބޭފުޅުން އެއްވެސް ގޮތެއް، މިވެނި މީހެކޭ މާނަކުރުމުގައި ހުށަހަޅާނީ ތިއިން
އެއްވެސް ބޭފުޅަކު ހުށަނޭޅުއްވީމަ އިދާރީމޭޒަށް އަޅުގަނޑު މި ދޫކޮށްލީ މާނަކޮށްލަން. އެހެންވީމާ، އިދާރީމޭޒުން އެ
މާނަކުރަން، ޑްރާފްޓުކުރާއިރު ކޮންމެހެން މިނިސްޓްރީއަށް ގުޅާކަށް ލާޒިމެއް ނޫން އިނގޭތޯ. ދެން އެހެންނަމަވެސް
ޑްރާފްޓުކުރި ފަރާތުގެ މަސްލަޙަތު ނުވަތަ މަސްލަޙަތު އޮތް ފަރާތުގެ ވިސްނުންފުޅެއް އޮތްތޯ، ނެތްތޯ ބަލައިލުމަކީ
އިތުރު ފުރިހަމަކަމެއް ގެނައުމުގެގޮތުން ކޮށްލާ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު މާނަކުރަނީ. އެއްގޮތަކަށް ވެސް ނުޖެހޭނެ
ކުރާކަށް އިނގޭތޯ. މިހާރު ދެން އަޅުގަނޑު މި (ބ)، މި މާއްދާ އާއިގެން ކުރިއަށްދެވޭތޯ މަސައްކަތްކުރާނަން
އިނގޭތޯ. އެއްވެސް ވިސްނުންފުޅެއް އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރެއްގެ އޮތް ކަމަށް ވަންޏާމުން ފާހަގަކޮށްފިއްޔާ
ރަނގަޅު. މިހާރު (ބ)ގައި، 'އަންހެން ވިޔަފާރިވެރިންގެ ތެރެއިން އެ ދާއިރާގެ މަންދޫބެއް' އެގޮތަށް ބައިންދާނީތޯ
ފުރަތަމަ ބިލު ލިބުނުއިރު ނުވަތަ 'އަންހެން ވިޔަފާރިވެރިން ތަމްސީލުކުރާ މަންދޫބެއްތޯ' އެގޮތަށްތޯ ބައިންދާނީ...
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ފަހުން އިން އިބާރާތް ފުރިހަމަ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ. 'އަންހެން ވިޔަފާރިވެރިންގެ ތެރެއިން ތަމްސީލުކުރާ
މަންދޫބެއް'.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
މުޙައްމަދު ސަޢީދަށް.
މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު، މި މާއްދާގައި 'ތަމްސީލުކުރާ މަންދޫބެއް' މިހެން އޮތުން. ދެން މީގައި އަނެއް ގޮތަކީ، 'އަންހެން
ވިޔަފާރިވެރިންގެ ތެރެއިން'. ދެން މި ދެ އިޝޫގައި އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީން
ދިރާސާކުރަމުން މިގެންދިޔަ ޗެމްބަރ އޮފް ކޮމާސްގެ ބިލުގައި އަންހެން ބޭފުޅުންނަށް ޚާއްސަ ޗެމްބަރއެއް، ވިޔަފާރީގެ
ބޮޑީއެއް އެބަ އާދޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މި މާއްދާ މިގޮތަށް ވެސް ބަދަލުކުރާއިރުގައި ވިސްނާލުން
ރަނގަޅުހެން. ދެން އެހެންވިޔަސް، އެހެންވިޔަސް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ 'އަންހެން ވިޔަފާރިވެރިން ތަމްސީލުކުރާ
މަންދޫބެކޭ' އޮތީމަ ގޯހެއް ނުވާނެހެން. އަދި މީގެ އިތުރަށް އަޅުގަނޑުމެން ކިހިނެތްތޯ ވާނީ ލުން 'އަންހެން
16

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ވިޔަފާރިވެރިން ތަމްސީލުކުރާ ޗެމްބަރ އޮފް ކޮމާސްގައި ނުހިމެނޭ ފަރާތަކާއި ޗެމްބަރ އޮފް ކޮމާސްގެ ބޭފުޅަކު މީގައި
ބޭތިއްބުން'. އެ ގޮތް ކިހިނެތްތޯ ވާނީ؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެ ނިވަޑައިގަންނަވަންޏާ ހަމަ ކޮންމެ ގޮތެއް ވެސް ހަމަ ރަނގަޅުވާނެ. އަދި ޗެމްބަރ އޮފް
ކޮމާސް ބިލު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮމިޓީން މަސައްކަތްކޮށް ނިންމާނުލެވި މި އުޅެނީ. އެއާއި މިއާއި ތަޢާރުނުވާ ކަހަލަ
ވިސްނުންފުޅެއް ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ހުރި ކަމަށް ވަންޏާމުން ހަމަ ބޭއްދިދާނެ ގޮތެއް ތިއީ އިނގޭތޯ.
ދެން، މިއަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ވިސްނުންފުޅު އަދި މިހާތަނަށް ހާމަކޮށްފައި މި އޮތީ އަންހެން ވިޔަފާރިވެރިން
ތަމްސީލުކުރާ މަންދޫބެއް އިނުން ގޮތުގައި. އެކަމަށް ހުށަހެޅި، ތާއީދު ވަކި ގޮތަކަށް ލިބިއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑު އެގޮތަކަށް
ކުރިއަށްދާނީ. މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެއްވެސް އެހެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ކޮމެންޓެއް ނުކުރައްވާ
ތި ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުއްވުމަކަށް. ނަމަވެސް އޭގެ ކުރީގައި އަންހެން ވިޔަފާރިވެރިން ތަމްސީލުކުރާ މަންދޫބެއް އިނުން
ރަނގަޅު ކަމަށް ފާހަގަކުރައްވާފައި އެބަ އޮތް. އަދި ހަމަ އެއާއެކު މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވެސް އެއީ
ވެސް ދެން ގޮތެއް ކަމަށް ވާހަކަފުޅުން ދޭހަވާ ގޮތަށް އަޅުގަނޑަށް ފަހުމްވީ. އެހެންވީމާ،
އިޢުތިރާޟުނުކުރައްވަންޏާމުން، އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އިޢުތިރާޟުނުކުރައްވަންޏާމުން މި ގޮތަށް
ކުރިއަށްދިއުން ކިހިނެއްތޯ؟
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މުޤައްރިރު، މުޤައްރިރު މިހާރު އަޅުގަނޑު އެއްޗެއް ދަންނަވަން. މިހާރު ދެން، އިދާރީމޭޒުން ދީފައި އޮތް
ލަފައެއް އެ އޮތީ ހައިލައިޓުކޮށްފަ. އެ ލަފާގައި އެ ބުނަނީ މިހާރު އަންހެން ވިޔަފާރިވެރިންގެ ތެރެއިން އެ ދާއިރާގެ
މެންދޫބެއް. އޭގެ މާނައަކީ ވިޔަފާރިވެރިންގެ ތެރެއިން އެ މީހުން ކަނޑައަޅާ މަންދޫބެއް، ހަމަ އެ ކައްޗެއް އެ
އަންނަނީ އުސޫލެއްގެ ގޮތަށް. އެކަމަކު އަނެއް ދަށުގައި އެ އޮތް ފަހުން ހައިލައިޓުކޮށްފައި އޮތް ޢިބާރާތުން އަންހެން
ވިޔަފާރިވެރިން ތަމްސީލުކުރާ މަންދޫބެކޭ އޮތީމާ އެބަ ބުނެވޭ އަބަދު ވެސް އަންހެންވެރިން، ވިޔަފާރިކުރާ
އަންހެންވެރިން ތަމްސީލުކުރަންޖެހޭނޭ އެ މަންދޫބު. މަތީގައި އިން އިބާރާތުން ވިޔަފާރިވެރިންގެ ތެރެއިން އަންހެން
މަންދޫބަކު އައިސް އެ ވިޔަފާރީގައި ބައިވެރިވެގެން ދެން ތިބި ވިޔަފާރިވެރިންނަށް އަޅާނުލާ އޭނަ އެކަނި
ވިޔަފާރިކުރާށޭ ވެސް އެ ގޮތަށް ވެސް މާނަ އޭނަ ހިތަށް ވަންނަ ގޮތަށް އޮތީ. އެކަމަކު ދަށުގައި އޮތް އިބާރާތުން އެބަ
17

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ހިތަށް ވަދޭ ތިމަންނާ އެ ތަނަށް ގޮއްސާ ޖެހޭނީ އަންހެން ވިޔަފާރިވެރިން ތަމްސީލުކުރަންކަން. އެހެންވީމާ، ތިރީގައި
އޮތް އިބާރާތް އަޅުގަނޑަށް ފުރިހަމަ ކަމަށް ގަބޫލުކުރެވޭ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެބަ އޮތްތޯ އެއްވެސް އިތުރު
ވިސްނުންފުޅެއް ތި ހާމަކޮށްދެއްވި ވިސްނުންފުޅު ނޫނީ މިހާރު މި އޮތް ގޮތަށް ގެންދިއުމާ މެދު އިޢުތިރާޟެއް އެބަ
؟
އޮތްތޯ
މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ނޫން. އަޅުގަނޑުގެ އިޢުތިރާޟެއްނެތް މުޤައްރިރު އިނގޭތޯ. ހަމަ މީގައި ބޭނުމަކީ ދެން އަންހެން ބޭފުޅުން މީގައި
ބޭތިއްބުން. އެކަން ހާސިލުވަންޏާ އެ އޮތީ ރަނގަޅަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއް ޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ހިތުން އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު
އިޢުތިރާޟެއްނުކުރައްވާ (ބ)ގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފަހުން ގެނެވުނު ބަދަލު، އަންހެން ވިޔަފާރިވެރިން
ތަމްސީލުކުރާ މަންދޫބެއް އިނުމުގައެއް. އެހެންވީމާ، އެއީ އިންނަންވީ ގޮތް ކަމަށް ބަލާ ފާސްވެއްޖެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު
ބަލާނަން. އަފްޒާލް ދެން އިން މާއްދާއާއިގެން ކުރިއަށްވަޑައިގެންދެއްވާ.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ދެން އިތުރަށް ޕާކް ކުރެވިފައި އިނީ ހަމަ 14 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ). އެއީ ގާނޫނުގެ. އޭގައި ވެސް ހަމަ 'އިސް
' 'އި '
އޮފިޝަލަކު އިންނާތީވެ އެ މާއްދާ ވެސް ޕާކް ކުރެވިފައި މި ވަނީ. ދެން ސް އޮފިޝަލުން މި މާނަކުރުމާ
ގުޅޭގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ކުޑަކޮށް ސާފުކޮށްލިއިރުގައި މިނިސްޓްރީން ވެސް ވިދާޅުވަނީ އެސިސްޓެންޓް ޑިރެކްޓަރއިން
މަތި އެ ފެންވަރު ކަނޑައެޅިދާނެ ކަމަށް. ދެން ވަކި ޕްރިފަރެންސެއް އެބޭފުޅުން އެހެން އ' ސްިި އޮފިޝަލެކޭ' ބިލުގައި
ހިމެނިކަމުގައި ވިޔަސް އެބޭފުޅުންގެ ޕްރިފަރެންސެއް ނެތޭ. ދެން އެކަމަކު އެސިސްޓެންޓް ޑިރެކްޓަރއިން މަތި
އެގޮތަށް މާނަކުރެވިދާނެ ކަމަށް މި ލަފާ ދެއްވަނީ.
18

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު މުޤައްރިރު، މީގައި 'އިސް އޮފިޝަލެއް' ޖަހާފައި އަނެއްކާ ލަފާ މާނަކުރަނީ އެސިސްޓެންޓް އޮފިސަރއެއް.
އެހެންވީމާ، އިސް އޮފިޝަލެކޭ ޖަހާފައި އެސިސްޓެންޓް މީހަކު ޖަހާފައި ދެން އެކި ގޮތްގޮތަށް. އެހެންވެ އަޅުގަނޑު މި
ބުނަނީ މި ސްޕެސިފިކް ކޮށްދޭށޭ. މި ގާނޫނެކޭ އަޅުގަނޑުމެން މި ހަދަނީ. އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހެއޭ މި ގާނޫނު
ހަދާ ދޫކޮށްލާފައި އަނެއްކާ ޖަވާބުދާރީކުރަން. ޖަވާބުދާރީކުރަން ބަލާއިރުގައި މިހާރު ހަދާ ގާނޫނުގެ މައްޗަށް އެ
ގަވާއިދުތައް ހަދާލީމަ އެ ޖަވާބުދާރީކުރެވޭކަށް ނޯވެއޭ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އެންމެ ބޮޑު މައިގަނޑު އެއް
އަސާސަކީ މެންބަރުންގެ މަޖިލީސް ޖަވާބުދާރީ ކުރަނިވި މަޖިލީހެއްގެ ގޮތުގައި ބޭއްވުން. އެހެންވީމާ، އެކަން
ފަސޭހަކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ ސާފުކޮށް، އިސް ވެއްޖެއްޔާ އިސް ނުވަތަ އެސިސްޓެންޓް ވެއްޖެއްޔާ އިސް
އޮފިޝަލެއް. އިސް އޮފިޝަލަކަށް ނުބަލާނެ އެސިސްޓެންޓުންނެއް ދެން. އެއީ މީހެއްގެ އޭނަގެ މައްޗަށް މީހަކު
ހުރެފައި، އޭނަގެ ދަށަށް ހުންނަ މީހެއް ހުރީމާ، މައްޗަށް ހުންނަ މީހާ މި ބުނަނީ އޭނަ ކައިރީގައި ކަންކުރާށޭ. ކަން
ކުރަނީ ދަށުގައި ހުންނަ މީހާ. ނަން ބޮލުގައި އެޅެނީ ދަށުގައި އިންނަ މީހާ. އެކަމަކު ކަން ކުރުވަނީ މަތީގައި އިންނަ
މީހާ. އެހެންވީމާ، މީގައި އެބަ އުޅޭ އެހެން ކަހަލަ ސާފުނުވާ މަންޒަރެއް. އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑު މި ބުނަނީ މިހާރު
އެ ރޭންކު ސާފުކޮށްލަދީބަލާށޭ. ކޮށްފައި އެ ރޭންކުން މިސާލަކަށް އެބަ އޮވޭ މި އެކިއެކި މުއައްސަސާތަކުގައި
ރޭންކުތަކެއް ކަނޑައެޅިފަ. ނަންތަކެއް ވެސް ދެވިފަ. އޭގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ރޭންކަކީ ކޮބައިކަން
ބުނެދޭށޭ. މިސާލަކަށް ވަކި ޕްރޮފެޝަނެއްގެ ވަކި ފެންވަރެއްގެ މުޅި އެ އަދި އަދާކުރާ މަޤާމެއް ވަކިން ކަނޑައަޅާފައި
އޮންނަ މިނިސްޓްރީގައި އޮންނަ މަޤާމެއް ވެއްޖެއްޔާ އެ މަޤާމެއްގެ މީހަކު. އެހެންވީމާ، އެ ސްޕެސިފިކް ވީމަ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ފަސޭހަވާނެ ޖަވާބުދާރީކުރުވަން. އަދި ރައްޔިތުންނަށް ވެސް ފަސޭހަވާނެ އެ މީހަކާ ގުޅަން
ވެސް. އެއީ ކާކުކަން ވެސް އިނގޭނެ. އެހެންނޫނިއްޔާ ވާނީ ގޯސްޓަކަށް މި.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! އަފްޒާލް.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެ ވުން:
މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު.
19

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަފްޒާލް.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު މަޢުލޫމާތަށް ޓަކައި އަދި ހިއްސާކޮށްލަން އެބަ ބޭނުންވޭ، އަޅުގަނޑުމެން ކުރީގައި ހިއްސާކޮށްލި
ކޮމެންޓުގައި ފާހަގަކުރައްވާފައި އެބަ ވޭ މުއައްސަސާގެ އެންމެ އިސް ފަރާތް ކައުންސިލުގައި ހިމެނުމަކީ މުހިންމު
ކަމެއް ކަމަށް ފެނިވަޑައިނުގަންނަވާ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ލަފާކުރެވެނީ އަސްލު އެ މާއްދާ
ޑްރާފްޓުކުރެއްވިއިރުގައި މިނިސްޓްރީގެ އެންމެ އިސް، މުއައްސަސާގެ އެންމެ އިސް ފަރާތް ހިމެނުމުގެ ބަދަލުގައި ވަކި
ދާއިރާއަކުން، މިސާލަކަށް ކުދި އަދި މެދު ފަންތީގެ ވިޔަފާރިތަކާ ގުޅުންހުރި ސިޔާސަތުތަކުގެ މަސައްކަތުގައި
ޝާމިލުވާ އެ މުއައްސަސާގެ ކޮންމެ ވެސް ރޭންކަކަށްވުރެ މަތީގެ ލެވެލްއެއްގެ އިސް އޮފިޝަލެއް ހިމެނުމަށް ކަމަށް
މި މާއްދާގެ އިންޓެންޝަން ބޮޑަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލަފާކުރެވެނީ. ދެން އެހެންވީމާ، މިސާލަކަށް ކޮންމެވެސް އެއް
ރޭންކެއް ހިމަނާފައި އެ މާނަކުރެވިދާނެ ކަމަށް ބެލެވެނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ހިތުން މިހާރު އަފްޒާލް އެއްޗެއް ޑްރާފްޓުކޮށްލަން ހަވާލުކުރެވިފައި އޮތީ ދެއްތޯ؟ ދެން އެ
ޑްރާފްޓުކޮށްލެވުނީމަ އޭގެ ފަހުގައި އެއާއި ބެހޭގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން މަޝްވަރާކޮށް، އެ މަޤާމުގެ ކޮން ދަރަޖައެއްގެ
ކާކު، ކޮން ހިސާބަކުން، ކާކުތޯ ނޫނީ ކޮން ބޭފުޅަކުތޯ ހިމަނާނީ، އެ ބައި ނިންމަން އަޅުގަނޑު މަސައްކަތްކުރާނަން.
ދެން މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު.
މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު. މީގައި މި އޮތް ގޮތް، މިހާރު މި އޮތް ގޮތް ހަމަ ރަނގަޅު ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ. ދެން
އަޅުގަނޑު އެއީ އިސް އޮފިޝަލެއްގެ ވާހަކަ އޮތީމަ. ދެން ކޮންމެ ގޮތެއް ވިޔަސް އިސް އޮފިޝަލެއް ނުދެވޭ
ހާލަތެއްގައި ވެސް ދެވޭ ހާލަތެއްގައި ވެސް ދެން އެއީ ގަވާއިދެއްގެ ތެރެއިން މާނަކުރަންޖެހޭނީ. ވަރަށް އުނދަގޫވާނެ
ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް ފޮނުވަން، ދަންނަވަން. ދެން، އޭނަ ވަޒީފާ ނެތް ހާލަތެއް އައިއްސިއްޔާ މީހަކު ނުފޮނުވާ
20

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ހުންނަން ޖެހޭނީ. ދެން އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތު މި ނެގީ ޙަޤީޤަތުގައި ސެކެޓްރިއޭޓުގައި އެއްޗެއް
ދަންނަވާލަންވެގެން. މިހާރު މުޅި މި ގާނޫނުގައި މި ދެކެވޭ ވާހަކައިގައި، އިސް އޮފިޝަލަކާ ނުވަތަ މަތީ ފަންތީގެ
މީހެއްތޯ، މިހެން ހުރި އެ ވާހަކަތަކުގެ ތެރޭގައި މުޅި ގާނޫނު، މުޅި ބިލުގައި، މުޅި ގާނޫނުގައި ޔުނިފޯމެޓިކްކޮށް،
ޔުނިފޯމުކޮށް ހުރީ އިސް އޮފިޝަލެއްގެ ވާހަކަތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯ ނުވަތަ މި ދަރަޖައިގެ ތަފާތުވުންތަކެއް ހުރިތޯ؟ އެއެއް
ސާފުކޮށްލަދީފާނަންތޯ؟
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މި 'އިސް އޮފިޝަލް' މިއީ އަލަށް ތަޢާރަފުވާ މި ޢިބާރާތެއް އަސްލު، މި ގެނެވޭ އިޞްލާޙުން. ދެން ކުރީގައި
ގާނޫނުގައި މާނަކޮށްފައި އިން ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ފާހަގަކުރެވިފައެއް ނެތް އަދި 'އިސް އޮފިޝަލް'.
'މުވަ އްޒަފު' މާނަކުރެވިފައި އެބަ ވޭ. އެކަމަކު 'އިސް އޮފިޝަލް' ނޫނީ މި ރޭންކަކާ ގުޅޭ އެއްވެސް ކަހަލަ މާއްދާއެއް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަދި ފާހަގަކުރެވިފައެއް ނުވޭ.
މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު އެއާ އެއްކޮށް އެ ފުރުޞަތު ކުރިން ދިން ދެއްވި ފުރުޞަތުގައި އެއްޗެއް ދަންނަވާލާނަން
އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ، އާދެ، ވިދާޅުވޭ.
މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، އެ ވިދާޅުވި އެއްޗަކަށް ބަލާއިރުގައި އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މާނަކުރުން މުހިންމުހެން. އަޅުގަނޑު އިބްރާހީމް
ރަޝީދުގެ އެ ވާހަކަފުޅަށް ތާއީދު އިނގޭތޯ. އެއީ އެހެން މި ދެންނެވީ މިސާލަކަށް ބައެއް ތަންތާނގައި އެބަ ތިއްބަވާ
ކޮންސަލްޓެންޓުން ކިޔާފައި ބޭފުޅުން ނަގާފަ. އެހެންވީމާ، ކޮންސަލްޓެންޓުން މިސާލަކަށް އެއީ ވަކި ކޮންޓްރެކްޗުއަލް
ޕީރިއަޑަކަށް ނަގާ ބައެއް. 1 އަހަރު ނުވަތަ 2 އަހަރަށް. ނަގާއިރުގައި ގާނޫނީ ޒިންމާއެއް ބޮލުގައި އަޅަންޖެހޭ
މިނިސްޓްރީއެއްގެ ބައެއްގެ ބިހާފުގައި ކޮންސަލްޓެންޓެއް ބައެއްފަހަރު ރިޕްރެޒެންޓު ކުރީމަ ވާގޮތަކީ އޭނަގެ ޓެނުއަރ
21

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ނިމުނީމަ އޭނަގެ ޒިންމާ ދިޔައީ. އެހެންވީމާ، އެކަހަލަ ކަންތައްތަކުން އެވޮއިޑުކުރަން ސިޔާސީ ބޭފުޅުން ނުވަތަ
ކޮންސަލްޓެންޓުން މިކަހަލަ ކަންތައްތަކުން މި ދުރުކުރަނީ ގިނަފަހަރަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ އިބްރާހީމް
ރަޝީދުގެ ވާހަކަފުޅަށް ތާއީދު އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ހިތުން ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވެސް މާނަކުރުން
އޮންނަން ޖެހޭނެ ކަމަށް ގަބޫލުކުރަނީ އިނގޭތޯ. މާނަކުރުން އޮންނަންވީ 'އިސް އޮފިޝަލް' ކޮން ގޮތަކަށް ކަމެއް ސީދާ
ވިދާޅުވެނުދެއްވޭ އަދިވެސް. އެހެންވީމާ.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު މުޤައްރިރު، 'އިސް އޮފިޝަލު'ގެ ޑެފިނިޝަލް އޮންނާނެ އިނގިރޭސި ބަހުގައި ވެސް. އިސް އޮފިޝަލަކީ ދިވެހި
ބަހެއް ވެސް ނޫން. އެހެންވީމާ، އެ އޮފިޝަލުގެ ޑެފިނިޝަން މީގައި މި ބައެއް މި މާނަކުރާ ގޮތް މާނަކޮށް،
އަޅުގަނޑުމެން މިއަށް ދިވެހި ބަހެއް ނެތިގެން މި އުޅެނީ މީގެތެރޭގައި. މި ބަސް އެއީ އިސް އޮފިޝަލެކޭ ބުނެފައި
މާނަ މި ގޮތް ދޫކޮށްލާފައި އޮތީމަ އެ އޮފިޝަލް މާނަކޮށްދޭއިރު މިސާލަކަށް އިނގިރޭސި ބަހުން ވެސް އެ އޮފިޝަލް
މާނަކުރާއިރުގައި މަޤާމެއް އޮވޭ ކޮންމެވެސް މަޤާމެއް އިސް ވަނީ....
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާނ. ނޫން ވިދާޅުވެދެއްވަންވީ ނޫންތޯ؟ ހަމަ މި ވާހަކައިގައި މިހެން މުޅި ދުވަސް ދުއްވާލުން ކިހިނެއްތޯ ވާނީ؟
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމައޭ ތި ވާ ގޮތަކީ އެއީ މަކަރެއްހަދާ އޮޅުވާލަން ވެގެން އެއްޗެއް ލާފައި އޮތީމައި ދެން އޭގައި ޙައްލެއް
ނާންނާނެތާ. ދެން އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގެ. އަޅުގަނޑެއް އެއަކަށް ވޯޓެއް ނުދޭނަން. ތިބޭފުޅުން ހައްދަވާ އެއްޗެއް
ހައްދަވާ ދެން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
22

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ޚިޔާލު ހުށަހެޅުއްވީމަ...
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޚިޔާލެއް އަންނާނީ ވެސް އެ ތަން، އެ ތަން އިނގޭ. އަޅުގަނޑު މި ބުނީ ސާފުވާ ގޮތަށް މަޤާމެއް ޖަހައިދޭށޭ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމަ، ތިބޭފުޅާގެ އެއްވެސް ވިސްނުންފުޅެއް އެބަ އޮތްތޯއޭ މަޤާމާ ބެހޭ، ޖެހުމާ ގުޅޭގޮތުން ވަކި ވިސްނުންފުޅެއް.
ނެތް ކަމަށް ވަންޏާމު އަޅުގަނޑު...
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މި ބުނަނީ، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ އޭގައި މަޤާމެއް ޖައްސަވައިދޭށޭ. އަޅުގަނޑު އެއީ ވިސްނުމަކީ.
އޭގައި އިނގޭ ގޮތަށް ސާފުވާ ގޮތަށް ބަޔާންކޮށްދޭށޭ. ހުރިހާ މީހުންނަށް ވެސް. ސާފުވާ ގޮތަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެއްބަސްވޭ މި ކިހިނެއްތޯ؟ އެކަން ކުރުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި މަޝްވަރާކުރަނީ، މަޤާމެއް
ޖެހުމުގައި. ޖަހާއިރު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ އެއްވެސް ވިސްނުންފުޅެއް އެ މަޤާމަކީ ކޮބައިކަމާ ދޭތެރޭގައި އޮތް ކަމަށް
ވަންޏާ އެ ވިސްނުންފުޅު ހާމަކޮށްދެއްވާ.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުގެ ނެތް. އިސް އޮފިޝަލް ވެއްޖެއްޔާ އިސް އޮފިޝަލަކީ ކާކުކަން އިނގޭ ގޮތަށް، ކޮން ރޭންކެއްކަން
އިނގެން. މިސާލަކަށް އުއްތަމަ ފަނޑިޔާރު، އުނހު! ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ. މި މަޤާމުތައް، ދައުލަތުގެ މަޤާމުތައް
ހުންނާނެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަނޑައަޅާފަ. އެއީ މަޤާމު ކިޔާ އެއްޗަކީ. ދެން ހުންނާނީ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ހަވާލުވެފަ.
މިއީ މަސްއޫލިއްޔަތެއް ހަވާލުވެފައި އޮތް ފަރާތެއްގެ ވާހަކަ މި އަންނަނީ. އިސް އޮފިޝަލެކޭ ކިޔާފައި މަޤާމެއް
އުފައްދާފައި އޭގެ ޑެފިނިޝަނެއް ނެތި ހުޅުވާލައިގެން ގޮތްގޮތް ހަދާކަށް އަޅުގަނޑެއް މީގެ ތެރޭގައި ބައިވެރިއެއް
ނުވާނަން.
23

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސާފުވެއްޖެ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު އަރުވަމުން ގެންދާނަން ފުރުޞަތު ޖައްސަވާފައި މި ޗެޓު ލޮގުގައި.
އޭރަށް އަޅުގަނޑު އެގޮތަށް އެ މަގުން ފުރުޞަތު އަރުވަމުންދާނަން. އެހެންނޫނީ އަޅުގަނޑަކަށް ހިއެއްނުވޭ މިއަދު މި
ނިންމޭނެ ހެންނެއް އިނގޭތޯ. ނޫނީ މަސައްކަތް.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކިހިނެއް ނިންމާނީ؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ކޮމިޓީގެ ނައިބު މުޤައްރިރު އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް ރަނގަޅު އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ގޮތަށް ޗެޓު
ލޮގުގައި ފުރުޞަތު ޖައްސަވަން އެއްޗެއް ވިދާޅުވާން ބޭނުންވީމަ. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން އިނގޭތޯ.
އެހެންނޫނީ އަޅުގަނޑަށް ވާ ގޮތަކީ މީގެ މެދު ތެރެއިން ކޮންމެ ފަހަރަކު ވާހަކައެއް ވިދާޅުވީމަ މުޅި އެތީގެ ތަރުތީބު
އޮޅިގެން އެބަ ދޭ. އެހެންވީމާ، އެހެން ނުވާނެ ގޮތަކަށް އަޅު ގަނޑަށް ރަނގަޅު ކުރިއަށްގެންގޮސް ދެއްވިއްޔާ އިނގޭތޯ.
އަޅުގަނޑު މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތެއް އަދި އަރުވާނަން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ވެސް މާނަކުރުން އޮންނަންޖެހޭނެ ކަމަށް ވިދާޅުވާތީއާ އަދި މި މުޅި ބިލަށް ބަލާއިރު ފަންނީ ތަޖުރި ބާ ހުންނެވި
ބޭފުޅެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން ދެކިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތެއް ވިދާޅުވެދެއްވިއްޔާ އެހެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ވެސް
ކޮންމެވެސް ވަރެއްގެ ވިސްނުން އިތުރަށް ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި ފަސޭހަވެދާނެހެން ހީވާތީ އެއްޗެއް ވިދާޅުވެދެއްވަން.
މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. މިއީ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މިއީ ދެންމެ ސެކެޓްރިއޭޓުން މި ކަން ވަރަށް ރަނގަޅަށް
އޮޅުންފިލުވައިދެއްވައިފި. ހަމައެކަނި އެއް ޖުމްލައެއްގައި އަލަށް މި އަންނަނީ އިސް އޮފިޝަލެއްގެ ވާހަކަ. ދެން
އެހިސާބުގައި މުޤައްރިރު ތި ވިދާޅުވިހެން ތާށިވުމަކީ ވަރަށް ގިނަ ވަގުތު ހޭދަވާނެ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، މާނަކުރުމުގައި
މިހާރު މި އާންމުކޮށް އެގްޒެކެޓިވް ވަޒީފާތަކުގައި މި ތިއްބަވަނީ އަޅުގަނޑަށް ހަނދާންވާ ގޮތުގައި ޑިރެކްޓަރ
ޖެނެރަލުން ފެށިގެން މަތީގެ ބޭފުޅުން ކަމަށް މި ސިވިލް ސަރވިސް އޮނިގަނޑުގެ ތެރޭގައި ތިބެނީ. މިއީ
24

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ޔަޤީންކޮށްލަން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ސެކެޓްރިއޭޓަށް ޔަޤީންކޮށްލައްވާށޭ އެގްޒެކެޓިވް ލޭޔަރުގައި
މިނިސްޓްރީތަކުގައި މި ތިއްބަވާ ބޭފުޅުން ރޭންކަކީ ކޮބައިކަން. ބަލާ އެ ރޭންކު އެއީ އޮފިޝަލު، އިސް އޮފިޝަލެއް
ކަމަށް ބެއްލެވީމަ ރަނގަޅަށްހެން ހުންނާނީ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ. އެއީ މިސާލަކަށް މިރައްދުވާނީ މިނިސްޓްރީ އޮފް
އިކޮނޮމިކް ޑިވެލޮޕްމަންޓަށް. އެހެންވެއްޖެއްޔާ އިކޮނޮމިކް މިނިސްޓްރީގެ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލުން ފެންވަރުގެ މަތީގެ
ބޭފުޅަކު ރެޕްރެޒެންޓުކުރަންޖެހޭނެ ވާހަކަ އޮތީމަ އެ އޮތީ އިސް އޮފިޝަލަކު މާނަކުރެވިފަ. އެއީ އަޅުގަނޑަށް މީގައި
އަޅުގަނޑުގެ އޮޕީނިއަންއަކީ މުޤައްރިރު. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ތި ދެއްވި އޮޕީނިއަންއަށް އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު އިދާރީމޭޒުގައި އެދޭނަން ކޮންމެވެސް ވަރެއްގެ
ޑްރާފްޓެއް ހައްދަވާލައްވާފައި ދެން މި މާއްދާއާއިގެން ކުރިއަށް އަޅުގަނޑުމެން ދާން. އެހެންވީމާ، މި މާއްދާ ޑްރާފްޓް
ހައްދަވާލެއްވެން ދެން ޕާކް ކޮށްލާފައި ދެން އިން މާއްދާއާއިގެން ކުރިއަށް ގެންގޮސްދެއްވިއްޔާ އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް
ރަނގަޅު.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މިއީ މިހާރު ޑްރާފްޓު ކުރައްވަމުން އެބަ ގެންދަވާ އެހެން ގާނޫނުތައް ވެސް ބަލާލާފައި ނިއުޝާ އެ މަސައްކަތް
އެބަ ކުރިއަށް ގެންދަވާ. އެހެންވީމާ، ދެން އިން މާއްދާއަށް އަޅުގަނޑު މޫވްކޮށްލާނަން. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން
މިނިސްޓްރީން ސާފުކޮށްލަން، މަޢުލޫމާތު ސާފުކޮށްލަން ފޮނުވާލި ސުވާލުތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމަނާލާފައި އިންނާނެ ކުރީ
ދުވަހުގެ ބައްދަލުވުމުގައި މެންބަރުން ހުށަހަޅުއްވާފައި މި އިން ބިޒްނަސް ސެންޓަރ ކޯޕަރޭޝަން ލިމިޓެޑް މި
ގާނޫނުގެ ދަށުން ކުންފުންޏެއްގެ ގޮތުގައި ހިންގުމަށް ސަރުކާރުން ކަނޑައެޅުއްވި ސަބަބު އޮޅުންފިލުއްވުމަށް މާފަންނު
މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރ ހުށަހަޅުއްވާފައި ވަނީ. އެހެންވީމާ، އެއާ ގުޅޭގޮތުން މިނިސްޓްރީން ވިދާޅުވެފައިވާ ކޮމެންޓު
އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލާނަން. ބިލުގައި ބަޔާންކުރާ ބިޒްނަސް ސެންޓަރ ކޯޕަރޭޝަން ލިމިޓެޑާ ގުޅޭގޮތުން ސާފުކުރުމަށް
އެދިވަޑައިގެންފައިވާ ނުކުތާއާ ގުޅޭގޮތުން ދަންނަވަމެވެ. ބިޒްނަސް ސެންޓަރ ކޯޕަރޭޝަން ލިމިޓެޑަކީ 20 މާރިޗު
2017ގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޤަރާރަކުން އުފައްދާ ރަޖިސްޓަރީކޮށްގެން ހިންގަމުންގެންދާ ސަރުކާރުގެ
ސައްތައިންސައްތަ ހިއްސާވާ ސަރުކާރުގެ ކުންފުންޏެކެވެ. މި ގާނޫނުގެ އޮނިގަނޑުގެ ތެރޭގައި ބީ.ސީ.ސީ ވެއްދުމުގެ
އެންމެ މައިގަނޑު އެއް ބޭނުމަކީ ކުދި އަދި މެދު ފަންތީގެ ވިޔަފާރިތަކަށް އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން މި
25

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ގާނޫނުގެ ދަށުން މިނިސްޓްރީން ހިންގާ އަދި ކުރިއަށް ހިންގަން ރާވާ ބައެއް ހަރަކާތްތައް ކޯޕަރަޓައިޒް މޮޑަލަކަށް
ސަރުކާރުގެ ކުންފުންޏެއް މެދުވެރިކޮށް ހިންގުމަށް މަގުފަހިކުރުމެވެ. މީގެ ތެރޭގައި މި ގާނޫނުގެ 4 ވަނަ ބާބުގެ ދަށުން
މިހާރު މިނިސްޓްރީގެ ދަށުން ހިންގުމަށް ލާޒިމުކުރާ ވިޔަފާރި ތަރައްޤީކުރުމުގެ ޚިދުމަތްދޭ މަރުކަޒުތައް ބީ.ސީ.ސީގެ
ދަށުން ކޯޕަރަޓައިޒް މޮޑަލަކަށް ހިންގުމަށް މަގުފަހިކޮށް ކުދި އަދި މެދު ފަންތީގެ ވިޔަފާރިތަކަށް އެހީތެރިކަން
ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން ހިންގާ ހަރަކާތްތައް އިތުރަށް ފުޅާކޮށް ހަރުދަނާކޮށް ހިންގުން ހިމެނެވެ. 2017ގައި ކުންފުނި
އުފެދުނީއްސުރެ ކޮންމެވެސް ސިފައެއްގައި ކޮންމެވެސް މިންވަރަކަށް ވިޔަފާރި ތަރައްޤީކުރުމުގެ ޚިދުމަތްދޭ މަރުކަޒުތައް
ހިންގަމުން ގެންގޮސްފައި ވަނީ ބީ.ސީ.ސީގެ ދަށުންނެވެ. އެހެންނަމަވެސް، މިކަން އެންމެ އެދެވޭ ފުރިހަމަ ގޮތެއްގައި
ގެންދިއުމަށް ޓަކައި ކުދި އަދި މެދު ފަންތީގެ ވިޔަފާރީގެ ގާނޫނުގެ އޮނިގަނޑުގެ ތެރެއަށް ބީ.ސީ.ސީ ވައްދާ
ގާނޫނުގައި އެ ކުންފުނީގެ ޒިންމާތަކާއި، މަސްޢޫލިއްޔަތުތަކާއި އަދި ރިޕޯޓިންގގެ ކަންކަން ބަޔާންކޮށް ހިމެނުމަކީ
މުހިންމު ކަމެއް ކަމަށް ސަރުކާރުން ދެކޭތީ ހުށަހެޅިފައިވާ އިޞްލާޙުގައި މި ގޮތުގެ މަތިން ބީ.ސީ.ސީން ކަންކަން
ބަޔާންކުރެވިފައިވާނެއެވެ. މި ގާނޫނުގެ ދަށުން މިނިސްޓްރީން ހިންގުމަށް ލާޒިމްކުރާ ކަންކަން އަދި ނުވަތަ ބީ.ސީ.ސީ
ހިންގުމަށް ބަޔާންކުރާ ކަންކަމަކީ ވެސް ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނުގެ ދާއިރާގެ ތެރެއިން ޑީސެންޓްރަލައިޒް ކުރެވެން ހުރި
މިންވަރަކުން ކުރެވިދާނެ ކަންކަން ކަމަށް ފާހަގަކުރަމެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ކަންކަމަކީ ލާމަރުކަޒު ކުރުމަށް މި
ގާނޫނުގައި ވަކިން ކަނޑައަޅާ ބަޔާންކޮށްފައި ނުވި ނަމަވެސް ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެ މަތިން
ޑީސެންޓްރަލައިޒް ކުރުވެން ހުރި މިންވަރަކަށް ޚިދުމަތްތައް ލާމަރުކަޒު ކުރެވިގެންދާނެ ކަމަށް ފެންނާތީ މި ބިލުގައި އެ
ކަންކަން ބަޔާންކުރުން މުހިންމު ކަމަށް މިނިސްޓްރީން ނުދެކެމެވެ. އަދި ސަރުކާރުން ދެމުން ގެންދާ ޚިދުމަތްތައް
ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ދިނުމުގެ މަސައްކަތަކީ ކައުންސިލުތަކާ މަޝްވަރާކުރެވި ކައުންސިލުތަކަށް ވަސީލަތްތައް ހޯދައި،
ފޯރުކޮށްދެވި ކައުންސިލުތަކުން އެ ޚިދުމަތްތައްދިނުމުގެ ޝައުގުވެރިކަމާއި ތައްޔާރުވާ މިންވަރަކުން ޕްރޮސެސްގެ
ތެރޭގައި ކުރެވޭނެ ކަމަކަށް ވާތީ މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ކުދި އަދި މެދު ފަންތީގެ ވިޔަފާރިތައް ކުރިއެރުވުމުގެ
މަސްޢޫލިއްޔަތަކީ މިހާރުން މިހާރަށް ވެސް މުހިންމު އަވަސް މިނެއްގައި ހިންގަންޖެހޭ މަސައްކަތްތަކެއް ކަމަށް ވާތީ
ހުށަހެޅިފައިވާ ބިލުގައި ބީ.ސީ.ސީއާ ހަވާލުކުރާ މަސްޢޫލިއްޔަތުތަކާ ގުޅޭ މާއްދާތަކަށް ބަދަލު ގެނައުމަށް
މިނިސްޓްރީއަށް ނުފެންނަ ވާހަކަ ދަންނަވަމެވެ. ދެން ބީ.ސީ.ސީއާ ގުޅޭ ހުރިހާ މާއްދާތަކެއް ކުރީ ދުވަހުގެ
ބައްދަލުވުމުގައި ޕާރކް ކުރެވިފައިވާ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
26

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ޝުކުރިއްޔާ އަފްޒާލް. މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ވަރަށް ބޮޑު ވިސްނުންފުޅެއް ތި ކަމާ
ގުޅޭގޮތުން ކޮމެންޓެއް ހޯދި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މުޤައްރިރު އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ކަންބޮޑުވުމަކަށް އޮތީ ކުންފުންޏެއް ހަދައިގެން، ސަރުކާރުގެ އެ ކުންފުނިތައް
ރެގިއުލޭޓްކޮށް ބަލަހައްޓަންޖެހޭ މުއައްސަސާއަކުން ކުންފުންޏެއް ހިންގުން. އެއީ ކޮންފްލިކްޓް އޮފް އިންޓްރެސްޓް
ފުރަތަމަ އަންނަ ހިސާބަކީ. އެއީ ކުންފުންޏެއް، ވިޔަފާރި ކުންފުންޏެއް ވެއްޖެއްޔާ އާއްމު ވިޔަސް، ސަރުކާރު ވިޔަސް
ހަމަހަމަވާންޖެހޭނެ ގާނޫނުގެ ކުރިމަތީގައި. އެހެންނަމަވެސް، ސަރުކާރުގެ ރެގިއުލޭޓުކުރަން އޮންނަ އިދާރާއަކުން އެ
ކުންފުންޏެއް، ކުންފުންޏެއް ހަދައިގެން ހިންގީމާ ދެން ވަރަށް ގިނަ މައްސަލަތައް ރައްޔިތުންނަށް ކުރިމަތިވާނެ.
ޚާއްސަކޮށް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގާއިރު އަދި ގާނޫނުތައް ހެދިފައި އެބަ ހުރި ވިޔަފާރީގެ ވާދަވެރިކަމުގެ
ގާނޫނުތައް ވެސް އެބަ ހުރި. މިއީ ކުދި އަދި މެދު ފަންތީގެ ވިޔަފާރިތައް. ލޯނު ދޫކުރަން މިހާރު މި އޮންނަނީ ބޭރު
ޤައުމުތަކުން ލިބޭ ފައިސާތައް އެސް.އެމް.އީ ބޭންކު ކިޔާ ނަމެއް ހަދައިގެން އެ ލޯނުތައް ފޯރުކޮށްދެނީ ޕަސެންޓެއް
ލަފާ. ޙަޤީޤަތުގައި އެ ފައިސާ ފޯރުކޮށްދީ ނިމޭއިރުގައި ރައްޔިތުންނާ ހަމައަށް ދަނީ އޭގެއިން ވަރަށް ކުޑަކުޑަ
އެއްޗެއް. ގިނަ އެއްޗެހި ދަނީ ޚަރަދުތަކަށް. އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ ބައިވަރު ބައިވަރު ކަންތައްތަކެއް ކުރީމާ ޙަޤީޤަތުގައި
ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭ ފައިދާއަށްވުރެ ބޮޑެތި ގެންލުންތައްވަނީ. މިހާރު މި އުފައްދަނީ ރެގިއުލޭޓުކޮށް ބަލަހައްޓަންޖެހޭ
ވުޒާރާ، އިކޮނޮމިކް މިނިސްޓްރީން އަނެއްކާ ކުންފުންޏެއް. އެހެންވީމާ، ކުންފުނި ހަދާއިރުގައި އެ ގެންގުޅޭ
ރެގިއުލޭޓުކޮށް ބަލަހައްޓާނީ ދެން ކޮންބައެއްތޯ. އެހެންވީމާ، މިއީ އަޅުގަނޑު ވެސް ބޮލަށް ނުވަންނަ ކަމެއް ވީމަ،
އަޅުގަނޑު ދެން މިއަކަށް ވޯޓެއް ނުދޭނެ ވާހަކަ ދަންނަވަން. މީގެ އަޅުގަނޑު އެއްވެސް، އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން އޮތް
ވާހަކަ މި ބުނީ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ކަމެއް ނޫނޭ މިއީއެއް. ސަރުކާރުގެ ކުންފުންޏެއް ހަދައިގެން، ޙާއްސަކޮށް
ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނުން ވަރަށް ބާރުތައް ރައްޔިތުންނަށް ދީފައިވާއިރުގައި އެ ފަރާތްތަކުން ކުންފުނި ހަދައިގެން
ކަންތައްތައް ކުރާށޭ. ރައްޔިތުންނަށް ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭށޭ. ޖާގަ ހުޅުވައިދޭށޭ. ސްޕޭސް ދޭށޭ. ބަންދު
ނުކުރާށޭ. އެއީ އަޅު ގަނޑު މިދަންނަވާ ވާހަކައަކީ. ދެން އިތުރަށް އަޅުގަނޑު މި ކަމާއި ބެހޭ ގޮތުން އިތުރު ވާހަކައެއް
ދައްކާކަށް ބޭނުމެއް ނޫން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
27

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
މުޙައްމަދު ސަޢީދަށް.
މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ތާއީދުކުރަން ސަރުކާރުން ހަމަ މިހާރު ބީ.ސީ.ސީގެ ވާހަކަ
ފޮނުވާފައި އޮތް ގޮތަށް މި ބިލުގައި ހިމަނަން. އެއީ ސަބަބަކީ، މިއީ ޙަޤީޤަތުގައި އާއްމުގޮތެއްގައި ވިޔަފާރިކުރާ
ކުންފުނިތަކާއި ސަރުކާރުގެ މި ކުންފުންޏާ ވަރަށް ތަފާތު. ސަބަބަކީ ވަރަށް ގިނަ ވިޔަފާރިތައް ރާއްޖޭގައި އެބަ ހުރޭ
ހޯމް ބޭސްޑް ވަރކަރސް. ގޭގައި ތިއްބަވައިގެން، ޚާއްސަކޮށް އަތޮޅު ތެރޭގެ ރަށްރަށުގެ އަންހެން ބޭފުޅުން އެބަ
ކުރައްވާ ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތައް. ދަނޑުހެއްދުން، މިސާލަކަށް ހދ އަތޮޅަށް ބައްލަވައިފިއްޔާ ވަރަށްގިނަ
އަދަދެއްގެ ހަމަ ދަނޑު އެބަ ހައްދާ ރައްރަށުގެ ރައްޔިތުން. އެހެންނަމަވެސް، އެ އަތޮޅުގެ ރިސޯޓެއް ނެތީމަ
މާރކެޓްކޮށް ވިއްކުމުގެ ވެސް ހަމަ އެބަ ހުރޭ ހުރަސްތަކެއް. އެހެންވީމާ، ހދ އަތޮޅުގައި ހުންނަ ބީ.ސީ.ސީގެ
ފަންކްޝަންއަކަށް ކުޅުދުއްފުށީގެ ހުންނަ ފަންކްޝަންއަކަށް މި ވަނީ އެ މީހުންނާ އެކު ދަފްތަރެއް އެކުލަވާލައިގެން އެ
މީހުންގެ އަތުން އެއްޗެހި ގަނެގެން މާރކެޓުކޮށްދީ ރިސޯޓުތަކަށް ވިއްކައިދިނުން. ސަރުކާރުން ސީދާ އެ ތަކެތި
މާރކެޓުކޮށްފައި ބާޒާރުކުރަން އުޅެފިއްޔާ ނޫނެކޭ ބުނަން ވަރަށް ދަތިވާނެ ރިސޯޓުތަކަށް. އެހެންވީމާ، ވަލްރަނަރަބަލް
ގޭގައި ތިއްބައިގެން މަސައްކަތްކުރާ ކަނބަލުންނާ، ޚާއްސަގޮތެއްގައި ކަނބަލުންނަށް ލިބޭދޭ ވަރަށް ބޮޑު ބާރުވެރިކަމެއް
މި ކަމަކީ. މި އޮތް ހުރިހާ ވަގުތު އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ އެ ވާހަކަ. ދެން މިހާރު ލާމަރުކަޒީކުރުން. މިސާލަކަށް
މީގެ އާގިއުމެންޓަކަށް ދެންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ގެނައީ ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ކުންފުނި ހަމަހަމައޭ ވާންޖެހޭނީ.
ލާމަރުކަޒީއެއް ނުކުރެވޭނެ ދެއްތޯ ހުރިހާ ކަމެއް. މިސާލަކަށް ލާމާރުކަޒީއެއް ނުކުރޭ ސިއްޙީ ކުއްލި ނުރައްކަލުގެ
ހާލަތު އިޢުލާންކުރުން. އެއީ ސެންޓްރަލް ގަވަރމަންޓުން އިޢުލާން މި ކުރަނީ. އެއީ ނޭޝަނަލް އިންޓްރެސްޓުގެ ކުރާ
ކަންތައްތައް. އޭގެ ސަބަބުން އާއްމު ހުރިހާ ފަރުދުންނަށް ފައިދާވާ ކަންތައްތައް. އެހެންވީމާ، އޭ ގެ ކޮންސެޕްޓު
އޮޅުނީމަ ކަމަކުނުދާނެ. ރާއްޖޭގައި އެބަ ހުރޭ 6 ސަރަޙައްދެއްގައި ބީ.ސީ.ސީ ސެންޓަރސްތަކެއް. ދ. އަތޮޅުގައި
ވެސް އެބަ ހުރޭ. ނައިފަރުގައި ވެސް އެބަ ހުރޭ. އަދި އެއާއިއެކު ގއ، ގދ ހިސާބުގައި ވެސް އެބަ ހުރޭ. މި
ތަންތަން ބާރުވެރި ކުރެވޭނީ މައިގަނޑުގޮތެއްގައި މިފަދަ ގާނޫނަކުން ބާރުވެރިކަން ލެވޭ ގޮތަށް މިކަން ކުރީމަ. ދެން
އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ފާހަގަކުރަން މި ސަރުކާރުން 2017ގައި އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ފަށާފައި އޮތް
28

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
މަސައްކަތެއް އޭތި އަދި އިތުރަށް ފުރިހަމަކުރަން މަސައްކަތް މި ވަގުތު ކުރުން އެއީ އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް
ބަލައިގަންނަ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، އެކަން އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު މި ވަގުތު ކޮމިޓީގައި ތިއްބެވި ބޭފުޅުންގެ ތެރޭގައި މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ވިސްނުންފުޅު މި ކަމުގައި ކުޑަކޮށް ތަފާތުކޮށް މި ހުރީ. އެހެން އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރަކު ބިލުގެ ޑްރާފްޓުގައި އޮތް ގޮތް ނޫން ގޮތަކަށް އޮންނާކަށް ޚިޔާލުފާޅުކުރައްވާފައެއް ނެތް. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑު ހިތުން މި ވަގުތު ކޮމިޓީގައި އެބަ ތިއްބެވި 6 ،5 ،4 ،3 ،2 ،1 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ތެރެއިން
އެންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ވިސްނުންފުޅު ތަފާތު. އެހެންވީމާ، މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ވޯޓު އަދި ނުދެއްވިޔަސް އިޢުތިރާޟްނުކުރައްވަންޏާމުން އެ ގޮތް އެއީ ރަނގަޅު ގޮތް ކަމަށް ބަލައިގެން އަޅުގަނޑު
ކުރިއަށްދަންތޯ؟ އާދެ! މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު އަޅުގަނޑުމެން އެމް.ޑީ.ޕީގެ ފަރާތުން އަޅުގަނޑު ބައިވެރިވީ އިނގޭތޯ. އެމް.ޑީ.ޕީ ޓިކެޓެއްގައި އަޅުގަނޑު
ހޮވުނީ. އަޅުގަނޑު ހޮވުނުއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޮވޭ މެނިފެސްޓޯއެއް، ސިޔާސަތެއް ދީފަ. އެ ސިޔާސަތަކީ
ސެންޓަރ ރައިޓް ޕާޓީއެއް. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ސަރުކާރުން ކުންފުނި ހަދައިގެން، ހިންގަން ތާއީދުކުރި ބައެއް ނޫން.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ ސްޓޭންޑަކީ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސްޓޭންޑު. އެހެންވީމާ، އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސްޓޭންޑެއްގައި ހުރެފަ
އަޅުގަނޑަށް އެމް.ޑީ.ޕީގެ އެ ސިޔާސަތާ ދެކޮޅަކަށް އަޅުގަނޑަކަށް މީގެއިން އިޢުތިރާޟްކުރަން އަޅުގަނޑު. މިހާރު
އެމް.ޑީ.ޕީން ގަބޫލުކުރޭ، އެހެނެއްނޫން ޕީ.ޕީ.އެމް އިރުގައި ދިވެހިސަރުކާރުން ހަދާފައި އޮތް ކުންފުންޏެއް މަތީގައި މި
ސަރުކާރުން އިށީނދެގެން އަނެއްކާ ވެސް އެކަމުގައި ރައްޔިތުންނަށް ޖެއްސުންކުރެވޭނެ ގޮތަކަށް، ރައްޔިތުން ނިކަމެތި
ކުރެވޭނެ ގޮތަކަށް އޮތް އެއްޗަކަށް ކުރީގެ އިކޮނޮމިކް މިނިސްޓްރީގެ މިނިސްޓަރު އޭރުގައި އަދި އެ ވާހަކަފުޅު އެއަށް
ތާއީދުކުރެއްވިޔަސް އަޅުގަނޑަކަށް މި ކަމަކަށް ތާއީދުކޮށް، އަޅުގަނޑުމެން މިއީ ތަފާތު. މިއީ ޗައިނާ މޮޑެލްއަކަށް
މިހާރު މި ދަނީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ މޮޑެލްއަކީ ޗައިނާ މޮޑެލްއެއް ނޫން. ކޮމިއުނިސްޓް މޮޑެލްއެއް ނޫން. އެހެންވެ އެ
ވާހަކަ ފާހަގަކޮށްލަން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތަކަށް އެދުނީ.
29

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ކުރިން ވެސް ހަމަ ތިކަން ފާހަގަކޮށްދެއްވާފަ އޮތީމަ އަޅުގަނޑު ހަމަ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރުގެ ތި ވިސްނުންފުޅަށް އިޙުތިރާމްކުރަން. ކޮމިޓީގައި މި ވަގުތު ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވީ 6 އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރުންގެ ތެރެއިން އެންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އިޢުތިރާޟް އެ ކަމަށް ކުރައްވަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު
ދެން ތިއްބެވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އިޢުތިރާޟްނުކުރައްވާތީ މިހާރު އޮތް ގޮތް ރަނގަޅު ކަމަށް ބަލާފައި ކުރިއަށް
ދިޔަސް، ދާން ކަމަށް އަޅުގަނޑު މި ވިސްނަނީ. އެހެންވެގެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ދަންނަވާލީ އިނގޭތޯ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި އޮތް ގޮތް އެއީ ރަނގަޅު ގޮތް ކަމަށް ބަލާފައި ދެން އޮތް މާއްދާއަށް ދާނަން އިނގޭތޯ.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ދެން މި އޮތީ 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ). އެއީ ބިލުގެ 11 ވަނަ މާއްދާއިން އިޞްލާޙުކުރާ މާއްދާއެއް. މި
މާއްދާގެ (ހ)ގައި އެންމެ ކުދި، ކުދި އަދި މެދު ފަންތީގެ ވިޔަފާރިތަކުގެ ވާހަކަ އަންނައިރުގައި އަރިމަތީ ސުރުޙީގެ
އެންމެ ކުދި އެ ލަފްޒު ނެތީމަ އަޅުގަނޑުމެން އެ އިތުރުކޮށްލާފަ މި ވަނީ. އެހެންވީމާ، އެ ވާހަކަ މި ދަންނަވާލީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އޭގެ ކުރީ ދުވަހު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މަޝްވަރާކޮށް "އެންމެ ކުދި" އިތުރުކުރަން އިޢުތިރާޟް އެއްވެސް
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ނުކުރައްވާ އޮތް ކަމަކަށް ވާތީ އަޅުގަނޑު އިތުރު ވިސްނުންފުޅެއް އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރުގެ އަދިވެސް ނެތް ކަމަށްވަންޏާމުން "އެންމެ ކުދި" އެބައި ހިމަނައިގެން ކުރިއަށް ދާނަން އިނގޭތޯ.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން 24 ވަނަ މާއްދާގައި، ގާނޫނުގެ 24 ވަނަ މާއްދާ، ވިޔަފާރި ތަރައްޤީ ކުރުމުގެ ޚިދުމަތްދޭ މަރުކަޒުތައް. (ހ)-
މި ގާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 3 މަސް ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެންމެ ކުދި، ކުދި އަދި މެދު ފަންތީގެ
ވިޔަފާރި ތަރައްޤީކުރުމުގެ ޚިދުމަތްދެމުންދާ މަރުކަޒުތަކާއި އަދި އިތުރަށް ބޭނުންވާނެ މަރުކަޒުތަކެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ
އެކި ސަރަޙައްދުތަކުގައި ބީ.ސީ.ސީން ގާއިމްކުރަންވާނެއެވެ. މިގޮތަށް ބަޔާންކުރެވިފައި ވާތީވެ އަޅުގަނޑުމެން
ރީޑްރާފްޓް ކޮށްލާފައި މި ވަނީ. މި ގާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޙުން ފެށިގެން 3 މަސް ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެންމެ
ކުދި، ކުދި އަދި މެދު ފަންތީގެ ވިޔަފާރި ތަރައްޤީކުރުމުގެ ޚިދުމަތްދެމުންދާ މަރުކަޒުތައް ބީ.ސީ.ސީން އަލުން
30

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ގާއިމްކުރުމާއިއެކު އެންމެ ކުދި، ކުދި އަދި މެދު ފަންތީގެ ވިޔަފާރި ތަރައްޤީކުރުމުގެ ޚިދުމަތްދިނުމަށް އިތުރަށް
ބޭނުންވާނެ މަރުކަޒުތަކެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެކި ސަރަޙައްދުތަކުގައި ބީ.ސީ.ސީއިން ގާއިމްކުރަންވާނެއެވެ. ދެން
އަޅުގަނޑުމެން މި ގޮތަށް ރީޑްރާފްޓު ކޮށްލި ސަބަބަކީ ކުރީގައި ގާއިމްކުރެވިފައި، ގާނޫނުގެ ދަށުން ގާއިމްކުރެވިފައި
ހުރި މަރުކަޒުތަކެއް ވެސް އެބަ ހުރި. ދެން މި އަލަށް ގެނެވުނު އިޞްލާޙުގެ ސަބަބުން ބީ.ސީ.ސީގެ ދަށަށް އެ
މަރުކަޒުތަކަށް މި ދަނީ. ދެން ހަމަ އެއާއިއެކުގައި މި މާއްދާގައި އެބަ ބަޔާންކުރޭ އަދި އިތުރަށް ބޭނުންވާނެ
މަރުކަޒުތައް ގާއިމްކުރުމުގެ ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، އިތުރަށް ތަފްސީލުކޮށްލުމަށް އަޅުގަނޑުމެން މިނިސްޓްރީގައި
ދަންނަވާލިން. ދެން މިނިސްޓްރީން ވިދާޅުވެފައި މި އިންނަނީ މި ބިލުގެ މި މާއްދާއަށް މި ގެންނަ ބަދަލަކީ
މިނިސްޓްރީގެ ދަށުން ހިންގާ މަރުކަޒުތައް ބީ.ސީ.ސީގެ ދަށުން ހިންގާ ތަންތަނަށް ބަދަލުކުރުން ކަމަށާއި، މި ބަދަލު
މި މާއްދާއަށް ނުގެނައި ކަމުގައި ވީނަމަވެސް ގާނޫނު ތަސްދީޤުކުރުމާއެކުގައި އެ މަރުކަޒުތައް އަލުން ބީ.ސީ.ސީން
ގާއިމްކުރަންޖެހޭ ކަމަށް މިނިސްޓްރީން ގަބޫލުކުރައްވާ ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، މި ބަދަލު ގެނައުން ކޮންމެހެން
މުހިންމު ކަމަށް ކޮމިޓީއަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ކަމަށް ވާނަމަ އެ ބަދަލު ގެނައުމާމެދު މިނިސްޓްރީގެ އިޢުތިރާޟެއް
ނެތޭ ވިދާޅުވެފައި އިންނަނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މިހާރު 24 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ބިލު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބުނުއިރު އޮތް ގޮތުން ކުދިކުދި ސުވާލުތައް އުފެދޭ
ކަންކަން ހުރީމަ އިދާރީމޭޒުން ރީޑްރާފްޓު ކޮށްލެވިފައި މި އޮތީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ރީޑްރާފްޓު ކޮށްލެވިފައި މި އޮތް
ގޮތް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ކަމުދާ ގޮތް ކަމަށް ވަންޏާމުން ނޫނީ އެއްވެސް ޚިޔާލުތަފާތުވުން ވިސްނުންފުޅެއް
ހުރި ކަމަށް ވަންޏާމު ހިއްސާކޮށްލަދެއްވާ. އޭރަށް ދެން އަޅުގަނޑުމެން އިތުރަށް މިއަށް މިތުރަށް ރިޢާޔަތް ކުރާނީ.
އެހެންވީމާ، އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ރީޑްރާފްޓު ކުރެވިފައި އިން ގޮތަށް އިޢުތިރާޟްނުކުރައްވާތީ ރީޑްރާފްޓު
ކުރެވިފައި އ އޮތް ގޮތް ރަނގަޅު ގޮތް ކަމަށް ބަލާ އަޅުގަނޑު ކުރިއަށް ދާނަން އިނގޭތޯ.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިޢުތިރާޟުކުރަން. އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއްނުކުރަން ތިއެއް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
31

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް އިޢުތިރާޟްކުރައްވާ ސަބަބު އިތުރަށް ހާމަކޮށްދޭން. ހަމަ ކުރިން ވެސް އެ ފާހަގަކުރެއްވި
ސަބަބު އޮތީ ދެއްތޯ.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑަކަށް ތާއީދެއްނުކުރެވޭނެތާ ޕާޓީގެ ސިޔާސަތާ ވެސް ފުށޫއަރާ އަދި ވިޔަފާރިތަކަށް ވެސް، ކުދި
ވިޔަފާރިތަކަށް ވެސް އަތްގަދަކުރުމާ، ސަރުކާރުން ވަދެ ކުދި ވިޔަފާރިތައް ހިޞާރުކުރުމާއި، ހުރިހާ ސިފަތަކެއް އެބަ
ހުރި މި ބިލުގަ. މިއީ ވަރަށް ޙުދުމުހުތާރު ބިލެއް. އެހެންވީމާ، ތާއީދެއްނުކުރެވޭނެ. އިޢުތިރާޟްކުރަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑަށް ސާފުވެއްޖެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އެހެންވީމާ، ދެން އަޅުގަނޑު މަސައްކަތްކުރާނަން ކޮމިޓީއަށް
މި ވަގުތު ވަޑައިގެން ތިއްބެވި އެހެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެ ކަމަށް އިޢުތިރާޟްކުރައްވާ ކަމަށް
ފާހަގަނުކުރައްވާތީވެ، އެބަ ތިއްބެވި އަޅުގަނޑުގެ އިތުރުން ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ނިލަންދޫ
ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، މިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.
އެހެންވީމާ، އިޢުތިރާޟްނުކުރައްވާ އެހެން އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު. އެހެންވީމާ، އިޢުތިރާޟްކުރައްވާ
މެންބަރުގެ ވާހަކަފުޅަށް އިޙުތިރާމު ކުރަމުން...
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު ވޯޓަކަށް ދާންޖެހޭނެ ނޫންތޯ؟ ނުޖެހޭނެތޯ ވޯޓަކަށް؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު ދެން އެހެން އެއްވެސް، އެހެން ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެއަށް އިޢުތިރާޟްނުކުރައްވާތީ އެއަށް ވޯޓު
ދިނީ ކަމަށް ބައްލަވައިގެން ކަމަށް އަޅުގަނޑު މި އުޅެނީ ވަގުތު ސަލާމަތްކުރުމުގެ ގޮތުން އިނގޭތޯ.
އިޢުތިރާޟްނުކުރައްވަންޏާ ވޯޓުދެއްވީ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ބަލަން އެހެން މި ދަންނަވަނީ އިނގޭތޯ. އަނެންހެން ވަގުތު
އިތުރަށް މީގައި ހޭދަކުރަން ބޭނުމިއްޔާ އަޅުގަނޑު ހަމަ ވޯޓަކަށް އަހައިގެން ވެސް ކުރިއަށް ގެންގޮސްދާނަން އިނގޭތޯ.
އަޅުގަނޑު މި ބަލަނީ ވޯޓުދެއްވީ ކަމަށް އިޢުތިރާޟްނުކުރައްވާތީވެ. އެހެންވީމާ، އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު
32

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
އިޢުތިރާޟްނުކުރައްވާ މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފިޔަވާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ބެލީ މި
ރީޑްރާފްޓު ކުރެވިފައި އޮތް ގޮތް އެހެން ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ރަނގަޅު ކަމަށް ބައްލަވާ އެއަށް
ތާއީދުކޮށްދެއްވީ ކަމަށް އިނގޭތޯ.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ފިޔަވާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެން މިދެންނެވީ. މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފިޔަވާ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، މި ރީޑްރާފްޓު
ކުރެވިފައި އިން ގޮތް ރަނގަޅު ކަމަށް ބަލައިގެން އަޅުގަނޑު ދާނަން އަނެއްކާވެސް ކުރިއަށް.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ދެން ޕާކް ކޮށްލެވިފައިވާ އެއް މާއްދާއެއް މި ބިލުގެ 18 ވަނަ މާއްދާ. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 55 ވަނަ މާއްދާ
އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. ގަވާއިދު ހެދުން، -55 މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް ހަދާ
ހިންގާނީ މިނިސްޓްރީންނެވެ. މި ގަވާއިދުގެ، މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް މި ގާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން
ފަށާތާ 3 މަސް ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ހަދައި، ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރަން ވާނެއެވެ. ދެން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވުނީ މި އިޞްލާޙު ކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައި މިއިން މާއްދާއަކީ މިއީ ގާނޫނުގެ ގަވާއިދު
ހެދުމާގުޅޭ މާއްދާ ކަމަށް ވާތީ ދެން އާއްމު އުސޫލެއް ގެގޮތުން ގަވާއިދު ހެދުމަށް މުއްދަތު މި ކަނޑައެޅޭނީ އިޞްލާޙުން
އަލަށް ތަޢާރަފުވާ މާއްދާތަކަށް. ދެން އެހެންވީމާ، އާއްމު އުސޫލެއްގެ ގޮތުން ގާނޫނުގައި ގަވާއިދު ހެދުމާ ގުޅޭގޮތުން
އިންނަ މާއްދާއެއް އިޞްލާޙެއް ނުވާނެ. އެއީ ކުރީގެ އެ މާއްދާގެ ދަށުން ހެދިފައިހުރި ގާނޫނުތައް ހުންނާނެތީވެ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ހިމަނާލާފައި މި އިނީ މިމާއްދާ ބިލުން އުނިކޮށްލާފަ ތިރިއަށް އެހެން މާއްދާއެއް
އިތުރުކޮށްލުމަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އިތުރުކޮށްލާ މާއްދާއަކީ މިއީ ބިލުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ ގޮތުގައި މި
ގާނޫނުން ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނަށް ގެނެވޭ އިޞްލާޙުތަކާ ގުޅިގެން އެކުލަވާލަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް މި ގާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން
ފަށާ ތާރީޙުން ފެށިގެން 3 މަސް ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ހަދާ ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރަން ވާނެއެވެ.
އެހެންވީމާ، 18 ވަނަ މާއްދާ އުނިކޮށް 22 ވަނަ މާއްދާ އިތުރުކުރުމަށް.
33

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ވިސްނުންފުޅަށް ދަންނަވާލާނަން. 18 ވަނަ މާއްދާ އުނިކޮށްފަ 18 ވަނަ
މާއްދާގައި އެ ބުނާ ބުނުން 22 ވަނަ މާއްދާގެ ގޮތުގައި އިތުރު ކުރުމާއިމެދު ކިހިނެއްތޯ ދެކެވަޑައިގަންނަވަނީ.
އެހެންވީމާ، އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އިޢުތިރާޟްނުކުރައްވާތީ 18 ވަނަ މާއްދާ އުނިކޮށްފަ 22 ވަނަ މާއްދާ
މިހާރު ޑްރާފްޓު ކުރެވިފައި އޮތް ގޮތަށް ފާސްވީކަމަށް ބަލާ އަޅުގަނޑު ކުރިއަށް ދާނަން އިނގޭތޯ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
މިހާރު އެއްކަލަ ޑްރާފްޓުކޮށްލެވިއްޖެތޯ ނިއުޝާ އަޅުގަނޑުމެން ޕާކް ކޮށްލި މާއްދާ؟
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ނިއުޝާ ޑްރާފްޓެއް ޝެއަރކޮށްލާފައި އިނީ. އަޅުގަނޑު އެބަ ޓައިޕްކޮށްލަން އެ ޑްރާފްޓް. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
އާދެ! މިހާރު "އިސް އޮފިޝަލް" މާނަކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން މި އަންނަ 3 މާއްދާއަށް އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެވެސް
ވަރަކަށް ރަފް ޑްރާފްޓެއް ތައްޔާރުކޮށްލާފައި މި އިނީ. އެހެންވީމާ، އެންމެ ފުރަތަމަ މި އަންނަނީ އެމް.އެމް.އޭއިން
ކަނޑައަޅާ އިސް އޮފިޝަލެއް. ދެން މި އިންނަނީ މޯލްޑިވްސް އިންލެންޑް ރެވެނިއު އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ އިސް
އޮފިޝަލެއް. ދެން 14 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގައި މި އިންނަނީ މި ގާނޫނުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)، (ށ)، (ނ)
އަދި (ރ)ގައި ބަޔާންކުރާ މެންބަރުން ކުރެ މެންބަރަކު ކައުންސިލުގެ ޖަލްސާއަކަށް ޙާޒިރުވެވެން ނެތް ޙާލަތެއްގައި އެ
މެންބަރެއްގެ ބަދަލުގައި ޖަލްސާއަށް ހާޒިރުވުމަށް އެ ވުޒާރާއެއްގެ އިސް އޮފިޝަލަކު ޢައްޔަންކުރުމުގެ އިޚުތިޔާރު އެ
މެންބަރަކަށް ލިބިގެންވެއެ ވެ. އެހެންވީމާ، މި މިނިސްޓްރީގެ އިސް އޮފިޝަލެއްގެ ވާހަކަ ވެސް އެބަ އާދޭ. އެހެންވީމާ،
" "
އަޅުގަނޑުމެން މި ހިމަނާލީ އިސް އޮފިޝަލް ކަމަށް ބުނެފައި އެ ވަނީ މިނިސްޓަރު އަދި ކޮމިޝަނަރ ޖެނެރަލް
އޮފް ޓެކްސޭޝަން އަދި މޯލްޑިވްސް މަނިޓަރީ އޮތޯރިޓީގެ ގަވަރނަރ ކަނޑައަޅުއްވާ އެ އިދާރާތަކުގެ އެސިސްޓެންޓް
ޑިރެކްޓަރ ފެންވަރުން ފެށިގެން މަތީ ފެންވަރުގެ މުވައްޒަފުންނަށެވެ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އަދި އިތުރަށް ބަލާލާނަން
ފުށުއެރުމެއް އުޅޭތޯ. މިހާރު މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ރޭންކް ކަނޑައަޅާފައި މިއީ ކޮން ފަރާތަކުން ކަނޑައަޅާ އިސް
އޮފިޝަލެއްކަން އެވަރު އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ރަފްކޮށް ޑްރާފްޓްކޮށްލެވިފައި މި ވަނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
34

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އަފްޒާލް. އަޅުގަނޑު ދެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވަރަށް ބޮޑަށް މާނަކުރުން، "އިސް އޮފިޝަލް"
" "
މާނަކުރުން އޮންނަން ޖެހޭނެ ކަމަށް ތާއީދުކޮށް ވާހަކަދައްކަވާފައި ވާތީ، އިސް އޮފިޝަލް ކަމަށް ފާހަހަގަކުރެވިފައި
މި ބިލުގައި 3 ދިމާލެއްގައި އެބަ ފާހަގަކުރައްވާ 3 ދިމާލަކާ ގުޅޭގޮތުން. އެ 3 ދިމާލަށް ރިޢާޔަތްކޮށް މިހާރު އެ އޮތީ
ޑްރާފްޓެއް ހެދިފައި މާނަކުރުން. މިހާރު މާނަކުރުން މި އޮތް ގޮތް އިތުރަށް ފުރިހަމަކޮށްލުމަށް އެއްވެސް
ވިސްނުންފުޅެއް އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރެއްގެ ހުރި ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑަށް ރަނގަޅު
ޙިއްޞާކޮށްލަދެއްވިއްޔާ. އޭގެ ފަހުގައި އަޅުގަނޑު ގޮތެއް ނިންމާނަން.
މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު އެއްޗެއް ދަންނަވައިލަދެވިދާނެތޯ؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ވިދާޅުވޭ.
މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ތާއީދު އިނގޭތޯ ދެންމެ ސެކްރެޓޭރިއޭޓުން ވިދާޅުވި ގޮތް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދަށް.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މިހާރު އެބަ ސާފުވޭ. ކުރީގައި އޮތް ގޮތުން އެހެންވީމަ މިކަން މި ޖެހުނީ ވެސް. މިހާރު މި އޮތީ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ ވުޒާރާތަކާއި އިދާރާތަކާއި ވެސް އެބަ ހިމެނޭކަން. މޯލްޑިވްސް މަނިޓަރީ އޮތޯރިޓީއަކީ
އިދާރާއެއް އެއީ. އެހެންވީމާ، މި ވުޒާރާއަކާއި އިދާރާއަކާއި މި މިކްސްގަނޑެއް އޮތީ. އެހެންވީމާ، ތަންކޮޅެއް އެބަ
ސާފުވޭ މިހާރު. އެހެންވީމާ، އިތުރު އެއްޗެ އް ނެތް. އިތުރަށް ސާފުވާވަރަށް އޮތީމަ ރަނގަޅުވާނެ.
35

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ފަހުން މި ރީ ޑްރާފްޓްކުރެވުނު މާނަކުރުން އެއީ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އިޢުތިރާޟުނުކުރައްވާ ގޮތް ކަމަށް ވާތީވެ، އަފްޒާލް ދެންމެ އެ އިއްވަވައިލަދެއްވި ގޮތް އެއީ
ރަނގަޅު ގޮތް ކަމަށް ބަލައި ފާސްވީ ކަމަށް ބަލާނަން އިނގޭތޯ.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މި ކޮމިޓީގެ މެންބަރުން ކުރީގެ ބައްދަލުވުމުގައި ސާފުކުރެއްވުމަށް ދަންނަވައިލާފައި ވަނީ ކުދި، ކުދި އަދި މެދު
ފަންތީގެ ވިޔަފާރިތައް ގިންތިކުރުމުގައި ކަނޑައަޅާފައި މިވާ މިންގަނޑު ކަނޑައަޅާފައި މިވަނީ ކިހިނެތްކަން. ދެން
ޖަދުވަލު އެކެއްގައި ހިމަނާލާފައި މި އިން ފޯމިއުލަރގައި އެބަ އިދޭ، ފޯމިއުލާގައި މިސާލަކަށް މުވައްޒަފުންގެ އަދަދު
ވަކި އިންސައްތައަކަށް ، އާމްދަނީގެ ޖުމްލަ އަދަދު ވަކި އިންސައްތައަކަށް އަދި ސާފު ފައިދާގެ އަދަދު ވެސް ވަކި
އިންސައްތައެއްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅާފަ. އެހެންވީމާ ، މި އިންސައްތަތައް ކަނޑައެޅީ ކިހިނެތްކަން ސާފުކުރެއްވުމަށް
މެންބަރުން އެދިވަޑައިގެންފައި ވަނީ. އެހެންވީމާ، އެކަމާ ގުޅޭގޮތުން މިނިސްޓްރީން ދެއްވާފައިވާ މަޢުލޫމާތު އަޅުގަނޑު
ހިއްސާކޮށްލާނަން. ބިލުގެ 20 ވަނަ މާއްދާއިން ގާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 1ގެ ގޮތުގައި ހިމެނުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ޖަދުވަލު ގެ
އެއްވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ އިންސައްތަ ކަނޑައަޅާފައި ވަނީ ކުދި އަދި މެދު ފަންތީގެ ވިޔަފާރީގެ ކައުންސިލު ގެ
މެންބަރުންގެ މަޝްވަރާގެމަތިންނެވެ. މިގޮތުން އިންސައްތައިގެ އަދަދުތައް ކަނޑައެޅުމުގައި ބޭނުންކުރެވުނު ހަމަ
ނުވަތަ ބޭސިސްއަކީ ބިލުގައި ބަޔާންކުރާ 3 މިންގަނޑަށް ދާދި ހަމަހަމައަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުގެ ވިސްނުމަށާއި މިގޮތުން
މި 3 މިންގަނޑަށް ކަނޑައެޅިގެން ހަމަހަމައަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވެއްޖެނަމަ ކޮންމެ މިންގަނޑަކަށް ކަނޑައަޅަން ޖެހޭނީ
33.3 އިންސައްތަ ކަމަށް ވީހިނދު، އޭގެ ބަދަލުގައި ޖަދުވަލު 1ގެ ދެވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ފޯމިއުލަރ
ބޭނުންކޮށްފައިވާ ގޮތުން ކޮންމެ މިންގަނޑަކަށް އިންސައްތަ ކަނޑައެޅުމުގައި ކޮންމެ މިންގަނޑަކަށް ހަމަހަމައަށް
33.3 އިންސައްތަ ކަނޑައެޅި ކަމަށް ވީނަމަވެސް ނުވަތަ ކޮންމެވެސް އެއް މިންގަނޑަކަށް 40 އިންސައްތަ އަދި
އަނެއް ދެ މިންގަނޑަށް 30 އިންސައްތަ ކަނޑައެޅި ކަމަށް ވީނަމަވެސް ފޯމިއުލަރ އިން ނުކުންނަ ނަތީޖާގެ އެއްވެސް
ފަރަގެއް އަންނާނެ ކަމަށް ނުފެންނާތީއެވެ. ބިލުގެ އެއް ވަނަ މާއްދާއިން ގާނޫނުގެ ތިންވަނަ މާއްދާގެ (ނ)އަށް
ހުށަހަޅާފައިވާ އިޞްލާޙުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެ މަތިން ވިޔަފާރީގެ މުވައްޒަފުންގެ އަދަދާއި، ޖުމްލަ އާމްދަނީއާއި ،
ސާފު ފައިދާ މި މާއްދާގެ ތާވަލުގައި ބަޔާންކުރާ އެއް ގިންތިއަކަށް ނިސްބަތްވާނަމަ އެ ވިޔަފާރިއެއް ގިންތިކުރާނީ އެ
ނިސްބަތްވާ މިންގަނޑަށެ ވެ. ދެން އެދިވަޑައިގެންފައި ވަނީ ކުރީ ދުވަހުގެ ބައްދަލުވުމުގައި ފޯމިއުލަރތައް
36

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތް ސާފުކޮށްދެއްވުމަށް. އެހެންވީމާ، މިސާލާ އެއްކޮށް މި މިނިސްޓްރީން ދެއްވާފައި އެބަ ހުރި މި
ގިންތިތައް ކަނޑައަޅާފައި މިހިރަ ގޮތް. ދެން ކޮންމެ ގިންތިއަކަށް ކަނޑައެޅިފައި މި އިންނަ މިންގަނޑު
ކަނޑައެޅުމުގައި ބަލާނެ އުސޫލު އަދި އޭގެ އިތުރުން މިއިން އެއް ގިންތިއަކަށް ނުފެތޭ ކަމަށް ވާނަމަ ޖަދުވަލު 1ގައި
ބޭނުންކޮށްފައިވާ ފޯމިއުލަރ ޔޫސްކޮށްގެން ވަކި ގިންތިއެ އް ކަނޑައަޅާނެ ގޮތް ވެސް. އެހެންވީމާ، މުޅިއެކު ޖުމުލަ އެބަ
އިން 6 މިސާލެއް ހިމަނުއްވާފަ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ވަޓްސްއެޕް ގްރޫޕުގައި ވެސް ޝެއަރކޮށްލާފައި ވާނީ މި
މަޢުލޫމާތު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ހިތުން ވަރަށް ބޮޑަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް މިހާރު އެ ސާފުކުރަން ބޭނުންވި ކަންތަކުގައި
ވިސްނުންފުޅެއް ގެންގުޅޭނެ ގޮތް ހަމަގައިމު ވެސް ސިނކުނޑިއަށް ނަގައިގަނެވިފައި އި ންނާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު
ދެކެނީ. އެހެންވީމާ، މިކަމާ ގުޅޭގޮތުން މެންބަރުންގެ ވިސްނުންފުޅު ހުރި ގޮތެއް ވިދާޅުވެދެއްވިއްޔާ ވަރަށް ރަނގަޅު.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު ފުރުޞަތެއް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު ގިންތިތައް ބަޔާންކުރާ 3 މިންގަނޑު އެ ގިންތިތައް އޮތް ގޮތުން މިހާރު ސާފުވާ ކަމަށް ފެނޭ. އެއީ
އަޅުގަނޑުމެން ބިލު ފަށައިގަތްއިރުގައި ވެސް ބޮޑަށް ޢާއްމު ރައްޔިތު މީހާއަށް މި ކަންކަން ސާފުވާ ގޮތަށް،
މެންބަރުންނަށް އެކަންޏެއް ނޫން. ހަދާ މެންބަރުންނަށް. ޢާއްމު ރައްޔިތުންނަށް ސާފުވާ ގޮތަށް މިކަން ބާއްވަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
37

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
މުޙައްމަދު ސަޢީދު.
މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ތި ދަންނަވާލީ ރަނގަޅު ކަމަށް އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލީ ރަނގަޅު ކަމަށް. އިބްރާހީމް ރަޝީދު މައިކް އޯފް
ކޮށްލައްވާ. އެހެންނޫނީ ދެ އަޑު އަރަނީ. އަޅުގަނޑު ދެންނެވީ ރަނގަޅު ކަމަށް މިހާރު އޮތް ގޮތް އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހިތުން މިހާރު އޮތް ގޮތް ރަނގަޅު ކަމަށް އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރުން ފާހަގަކުރައްވާތީ ފާސްވީ ކަމަށް ބަލާފައި އަޅުގަނޑު ކުރިއަށް ދާނަން.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން ބިލުގައި ބާކީ މިހާރު ފާސްނުވެ އިން މާއްދާއެއްގެ ގޮތުގައި މި އިނީ ބިލުގެ އެއް ވަނަ މާއްދާ. އެއީ ވިޔަފާރީގެ
ގިންތިތައް ކަނޑައެޅުމާ ގުޅޭގޮތުން ތިންވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގައި ކަނޑައަޅާ އަދަދުތަކަށް ނުވަތަ މިންގަނޑުތަކަށް
ގެންނަންވާ ބަދަލުތައް. ދެން މިކަމާ ގުޅޭގޮތުން 3 ހުށަހެޅުމެއް ކުރީގެ ބައްދަލުވުންތަކުގައި މެންބަރުން
ފާހަގަކުރައްވާފައި އެބަ ވޭ. ދެން މިހާރު ސްކްރީނުގައި އަޅުގަނޑު ޝެއަރކޮށްލާފައި މި އިނީ ގާނޫނުގައި، އޮރިޖިނަލް
ގާނޫނުގައި މިހާރު އިން ގޮތް އޮރެންޖު ކުލައިން ފެނިވަޑައިގަންނަވާނެ. ދެން ނޫކުލައިން މި ފެނިވަޑައިގަންނަވަނީ މި
އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ބިލުގައި މިހާރު ސަރުކާރުން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އަދަދުތައް. ދެން 3 ހުށަހެޅުމެއް އެބަ ވޭ.
އެގޮތުން އެއް ހުށަހެޅުމަކަށް މި އިންނަނީ އެސް.އެމް.އީ ފެޑެރޭޝަންއިން ހުށަހަޅުއްވާ ގޮތް. ދެން ދެވަނަ
ހުށަހެޅުމެއްގެ ގޮތުގައި ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ކުރީ ދުވަހުގެ ބައްދަލުވުމު ގައި
ހުށަހަޅުއްވާފައި އޮތް ހުށަހެޅުއްވުމެއް އެބަ ވޭ. ދެން އަދި އޭގެ އިތުރުން ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާ މެންބަރު އިބްރާހީމް
ނާޒިލް ހުށަހަޅުއްވާފައި އޮތް ހުށަހެޅުއްވުމެއް ވެސް އެބަ ވޭ. އެހެންވީމާ، މި މާއްދާއާ މެދުގައި ގޮތެއް ނިންމެވުން
މިހާރު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަފެއްކެވުން:
38

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
މިހާރު ކުރިން ގާނޫނުގައި އިން ގޮތާއި ފަހުން އިޞްލާޙުކުރެވުނު ގާނޫނަށް އައިއްސަހުރި ބަދަލުތައް
ކޮންމެވެސްވަރަކަށް، މި ފޮންޓް ފެންނަލެއް ކުޑަކަމުން ކުޑަކޮށް ކިޔުއްވާލަދެއްވަފާނަންތޯ؟
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ގާނޫނުގައި އިން ގޮތަށް ބަލާއިރުގައި ކުރިން ގާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައެއް ނު އިނދޭ ސާފު ފައިދާ، ޕްރޮފިޓް ވަކި
މިންވަރަކަށް އިންނާކަށް. އެހެންވީމާ، އޭގެ އިތުރުން މި އިންނަނީ ނިސްބަތްވާ ގިންތިއަކީ ކޮބައިކަމާއި ، މުވައްޒަފުންގެ
އަދަދަކީ ކޮބައިކަމާއި ، ދެން ޖުމްލަ އާމްދަނީ ކިހާ މިންވަރަކަށް ދިޔައީމަކަން ވަކި ގިންތިއަކަށް ކަނޑައެޅޭނީ. ދެން
މިހާރު އިޞްލާޙު ހުށަހެޅުއްވިއިރުގައި ބިލުގައި ތާވަލެއް ހިމަނުއްވާފައި މި ވަނީ. އެގޮތުން 3 ކެޓެގަރީއަށް ވެސް
މުވައްޒަފުންގެ އަދަދު ހުންނާނެ ގޮތާއި ، ހުންނަންވާނެ މިންވަރާއި އަދި ޖުމުލަ އާމްދަނީ ސާފު ފައިދާގެ ޕްރޮފިޓް
ހިމަނާފައިވާ މިންވަރު މި އިންނަނީ. އެހެންވީމާ، އެސް.އެމް. އީ ފެޑެރޭޝަނުން ހުށަހަޅުއްވާފައި އިން ކޮމެންޓާ އަޅާ
ކިޔާލާއިރުގައި އެންމެ ކުދި ވިޔަފާރީގައި މި އިންނަނީ މުވައްޒަފުންގެ އަދަދު ސުމަކުން ފަހަކަށް. ދެން އެސް.އެމް.އީ
ފެޑެރޭޝަނުން މި ހުށަހަޅުއްވަނީ ސުމަކާއި ދިހައަކާ ދެމެދުގެ މުވައްޒަފުންގެ އަދަދު އެންމެ ކުދި. ދެން ޖުމްލަ
އާމްދަނީ 5 ލައްކައާ ހަމައަށް ބިލުގައި ހުށަހަޅުއްވާފައި މި ވަނީ. ދެން އެސް.އެމް.އީ ފެޑެރޭޝަނުން ޖުމްލަ އާމްދަނީ
މި ހުށަހަޅުއްވަނީ އެންމެ ކުދި ވިޔަފާރީގައި ނަމަ 1 މިލިއަންއަށް. ދެން އެއްލައްކަ ފަންސާސް ހާސް މި އިންނަނީ
ސާފު ފައިދާ ޕްރޮފިޓްގެ ގޮތުގައި އެސް.އެމް.އީ ފެޑޭރޭޝަނުން ހުށަހަޅުއްވާފަ. ދެން ބިލުގައި މިހާރު ހިމަނުއްވާފައި މި
އިންނަނީ 75000 އާއި ހަމައަށް. ދެން ހުށަހެޅުންތަކަށް ބަލާއިރުގައި ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ވެސް
އަދި ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ވެސް އެސް.އެމް.އީ ފެޑެރޭޝަނުން ހުށަހަޅުއްވާފައި ހުރި ހުށަހެޅުއްވުންތަކަށް
އެންމެ ކުދި ވިޔަފާރީގެ ގިންތީގައި ތާއީދުކުރައްވާ. އެހެންވީމާ، ފަހަރަކު ގިންތިއަކަށް އަދަދު ކަނޑައަޅުއް ވަމުން
ވަޑައިގެންނެވިދާނެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މިހާރު އެހެންވީމާ އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ވަރަށް ބޮޑަށް މިހާރު ސާފުވެވަޑައިގެންފިހެން ހީވަނީ
ގިންތިތަކުގެ ތެރެއިން ފުރަތަމަ ގިންތީގައި އަޅުގަނޑުމެން ގޮތެއް ނިންމާފައި ދެވަނަ ގިންތިއަށް ދާނީ. އެހެންވީމާ،
ގިންތިއާ ގުޅޭގޮތުން ސަރުކާރުން، ދެން އަޅުގަނޑު ކުރިން އޮތް ގޮތަށް ބަލާއިރު ވެސް މި އޮތީ 5 މުވައްޒަފުންގެ
އަދަދު. ދެން އައިސް ، ސަރުކާރުން މިފަހަރު ޑްރާފްޓް އާއިރު ވެސް އޮތީ ހަމަ 5 މުވައްޒަފުންގެ އަދަދު. ހަމަ 5
39

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ލައްކަ ރުފިޔާ މި އޮތީ ޖުމުލަ އާމްދަނީގެ ގޮތުގައި. އެކަމަކު އިތުރަށް މި އޮތީ ސާފު ފައިދާ ނެޓް ޕްރޮފިޓް ބައި
ފާހަގަކޮށްދެއްވާފަ. ހަމަ އެއާއެކުގައި އެސް.އެމް.އީ ފެޑެރޭޝަނުން މިންގަނޑުތަކެއް އެބަ ހުރި 20 މުވައްޒަފުންނަށް
ޖުމުލަ އާމްދަނީއަކީ 1 ލައްކަ ކަމާއި، ސާފު ފައިދާ އެއީ އެއްލައްކަ ފަންސާސް ހާސް ކަމަށް. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑުމެން މީގައި ގޮތެއް ނިންމާފައި ދެވަނަ ގިންތިއަށް ޖެހިލިއްޔާ ފަސޭހަވާނީ. ދެވޭނީ ވެސް އެ މަގުން.
ކިހިނެއްތޯ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ކޮމިޓީގެ ނައިބު މުޤައްރިރުގެ ވިސްނުންފުޅެއް އެބަ އޮތްތޯ މިކަމުގައި؟
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ނޫން. އަޅުގަނޑުގެ އިޢުތިރާޟެއްނެތް. މީގައި ދެން އެހެން ބޭފުޅުން ވެސް އެއްޗެއް މީގައި އިޢުތިރާޟްނުކުރާ ކަމަށް
ވަންޏާ ދެން ނެތްތާ. ކުރިއަށް ގެންދަންވީ ނޫންތޯ މީގައި. ދެން މިއީ މާ ބޮޑު ފޯމިއުލަރއެއް ވެސް ނޫން މިއީއެއް.
އެހެންވީމާ، މާ ބޮޑު ތަފާތެއް އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ މީގެއިން. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު ކުރިން ފާހަގަކޮށްފައި އޮންނާނެ
އެންމެ ކުދި ވިޔަފާރި އިސްތިސްނާ ވިޔަފާރިއަކީ ކޮބައިހޭ. އިއްޔެ އަޅުގަނޑުމެން އެދިފައި އޮންނާނެ އެ އިސްތިސްސާ
ވިޔަފާރިތައް މީގެ ތެރެއިން މި ނިންމާއިރުގައި އެ ވިޔަފާރިން އަނެއްކާ ވެސް ޖީ.އެސް.ޓީ ދައްކަންޖެހޭތޯ ނުވަތަ
އެހެން އިތުރު ކަންތައްތަކެއް، ބަދަލުތަކެއް އަންނާނެތޯ. ކޮބައިތޯ މި ބިލު ފާސްކުރީމަ މިހާރު އިސްތިސްނާވާ،
ޖީ.އެސް.ޓީ ދެއްކުން ވެސް އަދި ވިޔަފާރި ފައިދާގެ ޓެކްސް ނަގަން ހުށަހެޅުން ވެސް މި ކަންތައްތައް އިސްތިސްނާ
ވިޔަފާރިއަށް އަންނާނެ ބަދަލަކީ ކޮބައިތޯ . އެ ސާފުކޮށްލަދިނުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ވާނީ އެދިފައި. އެކަން ސާފުވީމަ
އަޅުގަނޑުގެ އެއްވެސް އިޢުތިރާޟެއް ނެތް ތިކަމާ ދޭތެރޭގައި.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު ހިތުން ތިއީ ހަމަ ރަނގަޅު ކަމެއް އިތުރަށް ސާފުވެފައި އޮތުމުގަ އި ވެސް އިނގޭތޯ. އެއީ ބައެއް
ވިޔަފާރިތަކުން މިހާރު ވަކި މިންގަނޑުތަކެއް ކަނޑައެޅިފައި އޮންނައިރު އެ ދައްކަންޖެހޭ އެއްޗެއް ދެއްކީމަ އޭގެއިން
ލިބެންޖެހޭ ފުރުޞަތުތަކެއް ފަހިވެފައި އޮންނަ ގޮތަށް އޮންނައިރު އެބަ އޮވޭ އެ މިންގަނޑު ހަމަނުވާ ބަޔަކު ވެސް
ހުށަހަޅަންޖެހޭ ގޮތަށް އޮތީމަ ބައެއް މެދު ފަންތީގެ، ކުދި އަދި މެދު ފަންތީގެ ވިޔަފާރިވެރިންނަށް ދަތިތަކެއް ހުރެގެން
އެ ވާހަކަތައް އެބަ ހުރި އަޅުގަނޑުމެންނާ ވެސް ހިއްސާ ކޮށްފައި ކުރީގައި ވެސް. އަޅުގަނޑު އެހެންވީމާ ފުރަތަމަ
ފުރުޞަތު އަރުވާނަން މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދަށް އިނގޭތޯ.
40

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އިބްރާހީމް ރަޝީދުގެ ވާހަކަފުޅަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ތާއީދު އަޅުގަނޑު. އެއީ އަސްލުގައި މި އުޅެނީ މި
މާނަކުރުމުގައި އުޅޭ އިޝޫއެއް. އެއީ އިނގިރޭސި ބަހުން މި އިންނަނީ މައިކްރޯ، ސްމޯލް، މީޑިއަމް
އެންޓަރޕްރައިސަސް މި އިންނަނީ. އެކަމަކު ދިވެހި ބަހަށް މީތި މި ގެންނައިރު އެންމެ ކުދި، ކުދި. އެންމެ ކުދި
ޖެހިފަ ކުދި، މެދު ފަންތީގެ، ވީމަ ވަރަށް ގިނަ ފަހަރަށް ދިވެހި ބަހުގައި އެ އިންނަ ގޮތުން ތަންކޮޅެއް އާދައިގެ
ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ސިފަވެފައި އޮންނަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ވިދާޅުވި ގޮތަށް މި އެންމެ ކުދި
ވިޔަފާރިތައް އެއީ މައިކްރޯ ، ގޭތެރޭގައި ތިބެގެން މި ކުރާ ކުދިކުދި ވިޔަފާރި. މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑު ހދ އަތޮޅުގެ
ވާހަކަ ކުރިން ވެސް ފާހަގަކުރީ އެއީ ދަނޑުހައްދާ ގޭގައި ތިއްބަވާ ކަނބަލުން އެ ހައްދާލާ އެތިކޮޅު ގެނެސް
ވިއްކައިގެން ދެން އެކަހަލަ ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއަށް މީގެން ބޮޑު ބަރޑަންއެއް، ގްރާންޓެއް ނަގަން ޖެހިއްޖެއްޔާ ވަރަށް
އުދަގޫވާނެ. ދެން އަޅުގަނޑަށް ކުއްލިއަކަށް ނުވިސްނިގެން މި އުޅެނީ ތިއަށް ދެން އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތަކީ ކޮބައިކަން
އެހެން ދަންނަވަން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، މިހާރު ހުށަހެޅިފައި އޮތް ވަކި ގޮތަކަށްވުރެ ބޮޑަށް މިއީއޭ އަޅުގަނޑު
ބޭނުންވާ ގޮތަކީ ދަންނަވާނެ ވާހަކައެއް މި ވަގުތަކު ނެތް. އެހެންނަމަވެސް، ވިސްނާލާނަން ތިކަމާ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު ހިތުން ކުރިން ގާނޫނުގައި އޮތް ގޮތް އިތުރަށް ތަފްސީލުކޮށްދެއްވާފައި މި އޮތީ ބިލު ޑްރާފްޓްވެގެން
އާއިރު. ދެން އޭގެ އިތުރުން މި އޮތީ އަދި އިތުރު ވިސްނުންފުޅުތަކެއް. އެހެންވީމާ، މީގައި ލިޔެފައި އޮތް ގޮތް އެއީ
އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތް ކަމަށް ދޭހަވާ ގޮތަށް ގިނަ ބޭފުޅުންގެ ވާހަކަތައް އަޅުގަނޑަށް މި ފަހުމްވަނީ އިނގޭތޯ.
އެހެންވީމާ، މިއަދު ގޮތެއް ނިންމާލެވިއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މި ބިލުގެ މަސައްކަތް މިއަށް ވެސް ގޮތެއް
ނިންމާލެވޭނެހެން އަދިވެސް އިތުރަށް ރިޢާޔަތްކުރައްވާފައި ވިސްނުންފުޅު ހުރި ގޮތެއް ވިދާޅުވެދެއްވާފައި ގޮތެއް ،
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއް ވިސްނުމަކަށް އައިސްގެން ގޮތެއް ނިންމައިލެވޭތޯ ބަލަން އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުގެ ނެތް ވަކި
ގޮތެއް...
މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު އަޅުގަނޑަށް އޯކޭ. އަޅުގަނޑަށް އޯކޭ އިނގޭތޯ. ސޮރީ! އަޅުގަނޑަށް އޯކޭ.
41

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިޢުތިރާޟްނުކުރައްވަން ދެއްތޯ މިހާރު އެ އޮތް ގޮތަކަށް.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑަށް ސާފުކޮށްލަދޭންވީ އިއްޔެ ވެސް އިދާރީމޭޒުން އެ ފާހަގަކޮށްފައި އޮތީ މީރާއަށް އޮންނާނީ އެ ފުރުޞަތު
ދީފައޭ. އެހެންވީމާ، މީރާއަށް ދީފައި އޮތް ރިފަރެންސަކީ ކޮބައިކަން އަޅުގަނޑު އިއްޔެ އިންނާނީ ސާފުކުރަން އެދިފަ.
އެއީ ކޮން ގާނޫނަކާއި ހަވާލާދީފައިތޯ، ގާނޫނުގެ ރިފަރެންސެއް އަޅުގަނޑަށް ދޭށޭ މީރާއަށް އެކަން ފުރުޞަތު އޮންނަ
ކަމުގައި ވަނީނަމަ. މީރާއަކީ ގާނޫނީ ގޮތުން އުފައްދާފައި އޮތް މުއައްސަސާއެއް ވަކިން އޮންނަ. އެހެންވީމާ، އެއީ ކޮން
ގާނޫނެއްގައިތޯ އެކަން އޮތީ. އެ ސާފުކޮށްލަދިނީމަ އަޅުގަނޑުގެ އިޢުތިރާޟެއްނެތް. އެހެން ނުވާ ކަމަށް ވަންޏާ
އިޢުތިރާޟް އެބަ އޮތް އަޅުގަނޑުގެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އިދާރީމޭޒުގައި އަޅުގަނޑު އެދޭނަން އެ ސާފުކޮށްދޭން. ކުރިން ވެސް އުޅުއްވި. އަޅުގަނޑު އެކަމަކު އަނެއްކާ
ވެސް ކުރިމަރާލެވުނީ. އަޅުގަނޑު މިހާރު އިދާރީމޭޒުގައި އެދޭ ނަން އޭގެ މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކޮށްދެއްވުމަށް.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ކުރެއްވި ސުވާލު އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ސްކްރީނުން ފެނިވަޑައިގަންނަވާތޯ؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
50 ވަނަ މާއްދާ. އާމްދަނީން ޓެކްސް ނެގުމުގެ ގާނޫނުގެ..
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
42

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ނިއުޝާ، ވަރަށް އަޑުމަޑު.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު އިސްތިސްނާ މި ދެވެނީ އާމްދަނީން ޓެކްސް ނެގުމާއި ގުޅޭ ގާނޫނުގެ ދަށުން 50 ވަނަ މާއްދާ. މީގައި މި
އިންނަނީ، ޓެކްސް ބަޔާން ހުށަހަޅަން ނުޖެހޭ ހާލަތްތައް: -50 (ހ)- މި ގާނޫނުގެ 41 ވަނަ މާއްދާގައި އެހެން
ބަޔާންކޮށްފައި ވީނަމަވެސް އަންނަނިވި ހާލަތުންކުރެ ހާލަތެއްގައި ޓެކްސް ދައްކާ ފަރާތުން ޓެކްސް އަހަރަކަށް ޓެކްސް
ބަޔާން ހުށަހަޅާކަށް ނުޖެހޭނެއެވެ. -1 އެ ފަރާތް އެ އަހަރު ގެ ތެރޭގައި ލިބުނު ޖުމްލަ އާމްދަނީގެ މި ގާނޫނުގެ ދަށުން
ހަދާ ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާ އަދަދަކަށްވުރެ ކުޑަވުން، ނުވަތަ -2 އެ އަހަރުގައި އެ މީހަކަށް ލިބުނު ޖުމްލަ އާމްދަނީ
ލިބިފައި ވަނީ ވަޒީފާ ދޭ އެންމެ ފަރާތަކުން ކަމަށްވުން، ނުވަތަ -3 ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަޒަންވެރިވެފައި ނުވާ އަދި އެ
ފަރާތުގެ ދާއިމީ މަރުކަޒެއް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ނެތް ފަރާތްތަކަށް ލިބޭ އާމްދަނީއަކީ މި ގާނޫނުގެ 55 ވަނަ މާއްދާގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ އާމްދަނީ ކަމަށްވުން. މި ގޮތަށް. ދެން މީގެ 1 ވަނަ ނަންބަރުގައި މި ބުނާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން
އަސްލު މީރާއިން އިސްތިސްނާ މި ދެނީ. އެބޭފުޅުންގެ އާމްދަނީން ޓެކްސް ނެގުމުގެ ގަވާއިދު 19 އޭޕްރީލް 2021ގައި
އާންމުކޮށްފަ އިންނަ ގަވާއިދުގެ ދަށުގައި މި އިންނަނީ، 101 ވަނަ މާއްދާ އެއީ ގަވާއިދުގެ. ގަވާއިދު، ގަވާއިދު
ދައްކާލެވޭތޯ ބަލާނަން އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ!
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑަށް ކުޑައިރުކޮޅެއް ދެއްވާ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ތިބޭފުޅާ ވަގުތު ނަންގަވާ. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން އަދި އިތުރަށް ބައްލަވަންޖެހޭ ކަމެއްގެ ވާހަކަ
ވެސް ފާހަގަކޮށްދެއްވަފާނެތީއާ އެއްކޮށް މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދަށް.
43

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު މުޤައްރިރު، އަޅުގަނޑު ސާފުކުރަން ބޭނުންވީ މިހާރު އިދާރީމޭޒުން އެބަ ބުނޭ މީރާއިން ދެއްވާ އެއްޗެކޭ.
މީރާއެއް ނޫން. މިއީ ގާނޫނުން މަތިކޮށްފައި އޮތް ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން މިއީ ގާނޫނު ހަދާ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން
ގޮތުގައި ތިބީ. އަޅުގަނޑުމެން މި މަތިކުރަނީ މީރާއަށް. މީރާއަށް ގާނޫނު ހަދާ މަޖިލީހުން ރައްޔިތުން މި ނިންމަނީ އެ
ގޮތްތަކެއް. އެހެންވެ އެ ސާފުވާންޖެހޭ. ވާހަކަ ދައްކާއިރުގައި ވެސް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އިދާރީމޭޒުން ފަރުވާތެރިވާން
އެބަ އަންގަންޖެހޭހެން. މީރާއިން ދޭ އެއްޗެއް ނޫން. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްގެން ރައްޔިތުން އެދޭގޮތަށް
ނިންމާފައި އޮތް އެއްޗެއް. އެހެންވީމާ، އިސްތިސްނާވާ މާއްދާ ރެފަރެންސެއް މީގައި ފެންނަން އިންނަ ގޮތަށް. އޭރަށް،
އެހެންނޫން ކަމަށް ވަންޏާ އަނެއްކާ ވެސް މި ގަވާއިދު ހަދާލާއިރުގައި އިސްތިސްނާ ނުވާ ގޮތަށް ގޮތެއް ހަދައިފިއްޔާ
މި ބަދުނާމު ވަނީ މިކަން ކުރި ބަޔަކު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ބަދުނާމު ނުވާނެ ގޮތަށް އޭގައި ރެފަރެންސެއް
ދެއްވާފައި މީގައި ހިމަނައިފިއްޔާ، މި ޓެކްސް ނެގުމާ ބެހޭ ގާނޫނެއްހެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެ ދައްކަނީ. އެއަށް
ރެފަރެންސެއް އެ ދެނީ. ދޭއިރު އެ ގާނޫނު ނަންބަރު ޖަދުވަލު ޖައްސަވާފައި އޭގައި އެ ރެފަރެންސްގައިވާ ގޮތުން
އިސްތިސްނާވާނެ ކަމަށް ބަޔާންކުރީމާ ދެން އިކޮނޮމިކް މިނިސްޓްރީން ގަވާއިދެއް ހަދާއިރު ވެސް އެ ސާފުކޮށް
ގަވާއިދު ހަދަން. ގަވާއިދު ހަދަން ތިބެނީ އެހެން ކުދިން. މި ފަހުން ހެދި ގަވާއިދުގައި ވެސް އޮތީ އެއަރ ސްޕޭސް
ވިއްކާލާފަ. އެއީ ނޭނގުމެއްގެ ތެރޭގައި. އެހެންވީމާ، އެކަހަލަ ކަންތައްތައް ތަކުރާރު ނުވާނެ ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން މި
ރަނގަޅަށް ފުރިހަމަކޮށްފަ ދީފިއްޔާ ތަންކޮޅެއް ފަސޭހަވާނެ އެކަން ކުރާ ބަޔަކަށް. އެހެންވީމާ، އެކަން ފާހަގަކޮށްލަން.
އެހެންވީމާ، ރެފަރެންސް ދެއްވަންވީ މީގައި އިސްތިސްނާވާނެ ކަމަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ހިތުން މިހާރު ނިއުޝާއަށް ތި ކޮމެންޓު އަޑުއިވިވަޑައިގެންފި ތި
ފާހަގަކުރެއްވި ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންފުޅުވި ކަންތައް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހިތުން މިހާރު އެ މަސައްކަތް އެ
ކުރައްވަނީ.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
44

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
އާމްދަނީން ޓެކްސް ނެގުމުގެ ގަވާއިދު އެއީ އާމްދަނީން ޓެކްސް ނެގުމާއި ގުޅޭ ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާފައި އިން
ގަވާއިދެއް. އެ ގަވާއިދުގެ 101 ވަނަ މާއްދާ މި އިންނަނީ. ފެނޭތޯ އެބަ ސްކްރީން، މުޤައްރިރު؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އާދެ! ކުރިއަށް ގެންދަވާ.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސްކްރީން ފެނޭތޯ؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އުހު! ނުފެނޭ.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މަޑުކޮށްލައްވާ!
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ފެނިފަ ގެއްލުނީ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މިހާރު ފެނޭ އެބަ އިނގޭތޯ.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މިހާރު ފެނިއްލައްވާ ދެއްތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
45

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
މި އިންކަމް ޓެކްސް ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާފައި އިން ގަވާއިދެއް އިނގޭތޯ. ގަވާއިދުގެ މި އިންކަމް ޓެކްސް ގާނޫނުގައި
އަޅުގަނޑު އޭރު ކުރިން ދަންނަވާލީ އިސްތިސްނާކުރުމަށް ބާރު ލިބޭ މާއްދާ. މިހާރު އެއީ 50 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން
އިންކަމް ޓެކްސް ބަޔާން ހުށަހެޅުމުން އިސްތިސްނާވުން: -101 (ހ)- އަންނަނިވި ހުރިހާ ޝަރުތުތައް ފުރިހަމަވާ
ފަރުދަކު އެ ޓެކްސް އަހަރަކަށް އިންކަމް ޓެކްސް ބަޔާން ހުށަހަޅާކަށް ނުޖެހޭނެއެވެ. -1 އެ ޓެކްސް އަހަރުގެ ނިމުނު
ހިސާބުކުރާ މުއްދަތުގައި ޓެކްސް ބިނާކުރެވޭ އާމްދަނީ ހަތްލައްކަ ވިހިހާސް ރުފިޔާއަށްވުރެ އިތުރުނުވުން، އަދި -2
ފައިބަރ ޓެކްސް އަހަރުގައި ނިމުނު ހިސާބުކުރާ މުއްދަތުގެ ޓެކްސް ބިނާކުރެވޭނީ ހަތްލައްކަ ވިހިހާސް ރުފިޔާއަށްވުރެ
އިތުރުނުވުން، އަދި -3 އެ ޓެކްސް އަހަރުގައި ނިމުނު ހިސާބުކުރާ މުއްދަތު ޖުމްލަ އާމްދަނީ 2 މިލިއަން
ރުފިޔާއަށްވުރެ އިތުރުނުވުން، އަދި -4 ފައިބަރ ޓެކްސް އަހަރުގައި ނިމުނު ހިސާބުކުރާ މުއްދަތުގެ ޖުމްލަ އާމްދަނީ 2
މިލިއަން ރުފިޔާއަށްވުރެ އިތުރުނުވުން. (ށ)- އަންނަނިވި ހުރިހާ ޝަރުތުތައް ފުރިހަމަވާނަމަ ފަރުދުންނާއި ބޭންކުތައް
ފިޔަވާ އެހެން ފަރާތްތަކުން އެ ޓެކްސް އަހަރަކަށް އިންކަމް ޓެކްސް ބަޔާން ހުށަހަޅާކަށް ނުޖެހޭނެވެ. -1 އެ ޓެކްސް
އަހަރުގައި ނިމުން ހިސާބުކުރާ މުއްދަތުގެ ޓެކްސް ބިނާކުރެވޭނީ އާމްދަނީ 5 ލައްކަ ރުފިޔާއަށްވުރެ އިތުރުނުވުން، އަދި
-2 ފައިބަރ ޓެކްސް އަހަރުގައި ނިމުން ހިސާބުކުރާ މުއްދަތުގެ ޓެކްސް ބިނާކުރެވޭ އާމްދަނީ 5 ލައްކަ ރުފިޔާއަށްވުރެ
އިތުރުނުވުން، އަދި -3 އެ ޓެކްސް އަހަރުގައި ނިމުނު ހިސާބުކުރާ މުއްދަތުގެ ޖުމްލަ އާމްދަނީ 2 މިލިއަން
ރުފިޔާއަށްވުރެ އިތުރުނުވުން، އަދި -4 ފައިބަރ ޓެކްސް އަހަރުގައި ނިމުނު ހިސާބުކުރާ މުއްދަތު ޖުމްލަ އާމްދަނީ 2
މިލިއަން ރުފިޔާއަށްވުރެ އިތުރުނުވުން. (ނ)- މި މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހިސާބުކުރާ މުއްދަތު
365 ދުވަހަށްވުރެ ކުރުނަމަ އެ މުއްދަތުގެ ނިސްބަތުން އެ އަކުރުތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަދަދުތައް
ތްރެޝްހޯލްޑުތައް ކުޑަކުރަންވާނެއެވެ. މީގައި މި ބާޔަންކޮށްފައި ހުރި އަދަދުތަކަށް ބޭސްކޮށްފަ އިނގޭތޯ މި
އިސްތިސްނާ މި ދެނީ މި ވިޔަފާރިތަކަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މިހާރު މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތު އަރުވާނަން. އަޅުގަނޑު ހިތުން ވަރަށް ގިނަ
މަޢުލޫމާތުތައް ހިއްސާކޮށްދެއްވައިފި. އަދިވެސް ކަމެއް އިތުރަށް ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންފުޅު ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑު އެ
ކަމެއް ވެސް ބުނެދެއްވަން ފުރުޞަތު އަރުވާނަން.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
46

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
އާދެ! މިހާރު އަޅުގަނޑަށް ސާފުވެއްޖެ އިސްތިސްނާ ދީފައި މި އޮންނަނީ ގަވާއިދަކުންކަން. ކުރީގައި ބުނަމުން ދިޔައީ
މީރާއިން ދޭ ގަވާއިދެކޭ. މިހާރު އަޅުގަނޑަށް ފެނިއްޖެ ގަވާއިދަކުން އިސްތިސްނާ ދީފައި އޮތްކަން. އެހެންވީމާ،
މީރާގައި ހައްދަވާފައި އޮތް އިންކަމް ޓެކްސް ގާނޫނުގެ ގަވާއިދަކުން އިސްތިސްނާއެއް ދީފައި އަދި ބްރެކްޓުތަކެއް
ކަނޑައަޅާފައި ވަކި ހަމަތަކެއްގެ މަތީން މި ދެނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ މިވަރުގެ ކުދި، މެދު ފަންތީގެ
ވިޔަފާރީގެ ބިލު ކީއްވެގެންތޯ ގާނޫނަކުން މި އިސްތިސްނާ މީގެތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ނުހިމަނަންވީ؟ އެއީ މިހާރު މި
އޮތީ ގަވާއިދަކުން. ދެން ގަވާއިދު ބަދަލުވީމަ އެ އުވުނީ. އެހެންވީމާ، ދެން ހަދާނެ ގޮތެއް ނޭނގޭނެ. ދެން މާނަ
ކުރާނީ ހިތުގައި އޮތް ގޮތަށް. އެހެންވީމާ، ކީއްވެގެންތޯ، ކޮބައިތޯ، ކީއްވެގެންތޯ އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލުގައި އެބައި
ސާފުކޮށް ނުހިމަނަންވާ ސަބަބަކީ؟ އެއީ އަޅުގަނޑު އުފެދޭ ސުވާލެއް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު ހިތުން ހަމަ ތި ސުވާލުތައް ހުރި ކަމަށް ވަންޏާމުން އެކަން އިޞްލާޙުކޮށްލަން ބޭނުންފުޅުވާ ގޮތެއްގެ
ވިސްނުން ވެސް ހާމަކޮށްދެއްވިއްޔާ ފަސޭހަވާނެހެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، އެއެއް ސާފުކޮށްފަ މީގައި އިދާރީމޭޒުން އެކަން ސާފުކޮށްފަ އަދި ގަވާއިދު މިހާރު މި އިންކަމް ޓެކްސްގެ
ގާނޫނުން ގަވާއިދުން ދީފައިވާ އިސްތިސްނާ އުވިއްޖެ ހާލަތެއްގައި ނުވަތަ އެހެން ބަދަލެއް އައިއްސި ހާލަތެއްގައި
ވެސް މި ދެމި އޮންނާނެތޯ ނުވަތަ އެގޮތަށް. އަދި ރެފަރެންސެއް ނުދީ ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ލިޔެފި ކަމަށް
ވަންޏާ އެ އޮންނާނީ ކުދި ވިޔަފާރިތައް ހިމާޔަތް ދެވިފައޭ. އެހެންވީމާ، އެފަދަ ގޮތަކަށް ވިސްނުމެއް މީގައި ހިމަނާފައި
ރަނގަޅުކޮށްފަ ބިލު ނިންމާލައިފިއްޔާ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ބިލު ފުރިހަމަވާނެހެން.
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު، އަޅުގަނޑު އެއްޗެއް ދަންނަވާލަންތޯ؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ބުނުއްވާ.
47

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުމެން އިޞްލާޙުކުރާ ބިލަކީ މިއީ ކުދި އަދި މެދު ފަންތީގެ ވިޔަފާރީގެ ގާނޫނު އިނގޭތޯ. މި ގާނޫނުގައި
އެއްވެސް ކަހަލަ ޓެކްސް އިސްތިސްނާއެއް އެކަހަލަ އެއްވެސް ވާހަކައެއް ނީންނާނެ. ދެން ޓެކްސް އިސްތިސްނާ ދޭ މި
ފަންތިތައް މި ބިލުގައި ގާނޫނުގައި ކަނޑައަޅަން ބޭނުންފުޅުވާ ކަމުގައި ވާނަމަ އިޞްލާޙުކުރައްވަން ޖެހެނީ އިންކަމް
ޓެކްސް ގާނޫނު އިނގޭތޯ. އެ ގާނޫނުގައި ސީދާ މިހާރު މި އިންގޮތުން ވެއްޖެއްޔާ މި އިންނަނީ ގަވާއިދަކަށް ދޫކޮށްލާފަ
މި އިސްތިސްނާ ކުރެވޭނެ ގޮތްގޮތް. އެއީ 50 ވަނަ މާއްދާ އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ދަންނަވާލީ. އެހެންވީމާ، އިންކަމް
ޓެކްސް ގާނޫނަށް އިޞްލާޙު ލާންޖެހޭނީ އިނގޭތޯ ޓެކްސް އިސްތިސްނާއެއް ދޭން މިހާރު ސީދާ އަދަދެއް މިވެނި
ވަރަކުން މިވެނި ވަރަކަށް އާމްދަނީ އަންނަ ފަރާތްތައް އިސްތިސްނާވާން ޖެހޭނޭ އެ ގޮތަށް ބަޔާންކުރަން
ބޭނުންފުޅުވާނަމަ. ދެން މި ބިލަކީ އަސްލު ވިޔަފާރި، ކުދި އަދި މެދު ފަންތީގެ ވިޔަފާރިތައް ކަނޑައަޅާ އެ
ބޭފުޅުންނަށް ހުރި ވަކި ގާނޫނެކޭ މިއީ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ. ޓެކްސްއާ ގުޅުންހުރި ނޫނީ ޓެކްސް
ޢިނާޔަތެއް އެކަހަލަ އެއްވެސް އެއްޗެއް ލިބޭ ގޮތަކަށް މި އޮރިޖިނަލް ގާނޫނުގައި ވެސް ނީންނާނެ. ޓެކްސްއާ ގުޅޭ
ހުރިހާ ކަމެއް ދާނީ ހަމަ އިންކަމް ޓެކްސް ގާނޫނާއި ދެން އޭގެ ދަށުން އެ ހުންނަ ޓެކްސް ރިލޭޓެޑް ގާނޫނުތަކުގެ
ދަށަށް އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ނިއުޝާ. އަޅުގަނޑު ދެން ވަރަށް ގިނަ ވިސްނުންފުޅުތައް ހިއްސާކޮށްދެއްވައިފި. ދެން އަދި ތި
ސުވާލުތަކަށް ވަރަށް ގިނަ މަޢުލޫމާތު ވެސް ތި ބޭފުޅުންނަށް ހިއްސާކުރެވިއްޖެ. އަޅުގަނޑު އަނެއްކާ ވެސް
ފުރުޞަތަކަށް އެދިވަޑައިގެންފައި އޮތީމަ ނިލަންދޫ ދާއިރާ ގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޙުސިން ޙަމީދަށް
ފުރުޞަތެއް އަރުވާނަން.
ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޙުސިން ޙަމީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. ދެންމެ އިދާރާ ކުދިން އެ ފާހަގަކޮށްދެއްވީ ވަރަށް ސާފުކޮށް، ވާހަކައަކީ މި ބިލުގައި
އެ މާއްދާގެ. ދެން އެ އިސްތިސްނާ އަންނަ ހާލަތްތަކުގައި އެކަން ކުރަންޖެހޭނެ ގޮތް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ އެ
48

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ކަމަށް ތާއީދުކުރަން. އެހެންވީމާ، މިހާރު މި މާއްދާ އެ އޮތް ގޮތަށް ހަމަ ފާސްކުރަން ހަމަ އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން އެ
ގޮތަށް ހުށަހަޅަން މީހަކު ހުށަނާޅާ އޮތް ކަމަށް ވާނަމަ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު އޮތް ގޮތް ރަނގަޅު ކަމަށް ތި ފާހަގަކުރެއްވީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު
އިތުރު އެހެން އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގަންނަވަން ބޭނުންފުޅު ކަމަށް ވަންޏާ، މިހާރު
ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ އޮތީ ހުށަހަޅުއްވާފަ އަދި ތާއީދު ވެސް އެހެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު
ކުރައްވާފައެއްނެތް އަނެންހެން ބައްލަވާއިރު. އެކަމަކު މި މާއްދާއަށް ކޮންމެވެސް ގޮތެއް ނިންމާލަން އަޅުގަނޑު އެބަ
ބޭނުންވޭ. މި ވަގުތު ކޮމިޓީއާ ގުޅިވަޑައިގެން އެބަ ތިއްބެވި ކޯރަމް ލިބޭވަރަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެހެން
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ވިސްނުންފުޅުހުރި ގޮތެއް ވެސް ފުރުޞަތު އަރުވާނަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އަޅުގަނޑު
ފުރުޞަތު އަރުވާނަން ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީއަށް.
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. އާދެ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު
ތާއީދުކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، މިހާރު މި މާއްދާ އަޅުގަނޑުމެންނާ ހަމައަށް ލިބުނުއިރު އޮތް ގޮތް އެއީ ރަނގަޅު ގޮތް ކަމަށް ހުށަހެޅި
ތާއީދު ލިބިފައި މި އޮތީ. ދެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މި ކަމަށް އިޢުތިރާޟްނުކުރައްވާ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑު
އެ މާއްދާ އޮތް ގޮތަށް ފާސްވީ ކަމަށް ބަލާފައި ކުރިއަށް ދާނަން.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު އިޢުތިރާޟްކުރަން. އަޅުގަނޑު މިއީ ވަކި ގާނޫނެއް. މި ގާނޫނު ކުދި، މެދު ފަންތީގެ ވިޔަފާރި މިހާރު އެ
އޮތީ ގަވާއިދަކުން އިސްތިސްނާއެއް. ގާނޫނަކުން ނެތް ރައްޔިތުންނަށް ހިމާޔަތެއް ދީފަ. މިހާރު އޮތީ ހަމައެކަނި
49

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
މޯލްޑިވްސް އިންލެންޑު ރެވެނިއުގެ، މީރާގެ ހަމައެކަނި ގަވާއިދެއްގައި ހަމައެކަނި މި އޮތީ އިސްތިސްނާ ހަދާފަ
ޙައްޤުތަކެއް ދީފަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އިޢުތިރާޟްކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުގެ ވޯޓު ނުހިމަނާތި.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އެހެންވީމާ ކޮމިޓީގައި މި ވަގުތު ގުޅިވަޑައިގެން ތިއްބެވި އެހެން އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރުން އެކަމާ އިޢުތިރާޟްނުކުރައްވާ މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފިޔަވާ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑު ބަލާނަން ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަދި މިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އަދި ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިޢުތިރާޞްނުކުރައްވާތީ މިއަށް ތާއީދުކުރެއްވީ ކަމަށް. އަދި އަޅުގަނޑު
ވެސް ހަމަ މި އޮތް ގޮތް އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތް ކަމަށް ބަލާ ފާސްވީ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ބަލާނަން އިނގޭތޯ. މިހާރު
އިތުރު މާއްދާއެއް އެބަ އޮތްތޯ އަދި؟
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު އެބަ ޔަޤީންކޮށްލަން އިތުރު މާއްދާއެއް ފާސްނުކުރެވި އިންތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ހުރިހާ މާއްދާއެއް މިހާރު ފާސްކުރެވިފައި ވަނީ އިނގޭތޯ ޖަދުވަލާ އެކުގައި.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން އެހެންވީމާ، އޭގެ މާނައަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މުޅި ބިލުގެ މަސައްކަތް ނިންމުނީއޭ ދެއްތޯ މި؟
50

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
އިދާރީމޭޒުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މި ބިލާ ގުޅޭގޮތުން މި ކުރެވުނު މަސައްކަތް
ކޮށް ނިންމާލެވުނީ. މުޅި ބިލުގެ މަސައްކަތް އެއްކޮށް ނިންމާލެވުނީ. މިހާރު މި ހުރީ ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ މެޖޯރިޓީން ހުރިހާ މާއްދާތަކެއް ފާސްވެ ނިމިފަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ތިބޭފުޅުން އެ
ފާސްކޮށްދެއްވި ގޮތަށް އިދާރީ ގޮތުން ފިއްޔެއް، އަކުރެއް ކަހަލަ ކަމަކަށް އުނި އިތުރެއް ގެންނަންޖެހޭ ކަމެއް
އޮވެއްޖެއްޔާ އެކަމެއް ރަނގަޅު ކޮށްލުމަށް އިދާރީ ބޭފުޅުންނަށް ފުރުޞަތު ދީފައި މި ބިލު އޮތް ގޮތަށް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާސްކުރެވުނީ ކަމަށް ބަލާފައި ކުރިއަށްގެންދާނަން އިނގޭތޯ.
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުގެ ވޯޓު ކައުންޓު ނުކުރާތި އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އެހެން މި ދެންނެވީ. މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިޢުތިރާޟްކުރައްވާތީ ދެން ތިއްބެވި
އެހެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މި އޮތް ގޮތަށް ތާއީދުކުރައްވާ ކަމަށް.
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު، އެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވަކި މާއްދާއަކަށް ނޫންތޯ އެ އިންކާރުކުރީ. މުޅި ބިލަށް ނޫނެއްނޫންތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން މުޅި ބިލަށް ވެސް އިންކާރުކުރައްވާ ވާހަކަ...
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
51

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
މުޅި ބިލަށް. މުޅި ބިލަށް މިއޮތީ. މުޅި ބިލަށް.
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޅި ބިލަށް؟ އާދެ! އާދެ!
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދެން ތިއްބެވި އެހެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ މެޖޯރިޓީން މުޅި ބިލު ފާސްވީ ކަމަށް
ބަލާނަން އިނގޭތޯ. މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ވޯޓު ނުހިމަނާ.
މިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ރިޟާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
މުޤައްރިރު، އަޅު ގަނޑަށް ހީވަނީ އަދި މާފަންނު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހަމަ ތާއީދުކުރައްވާނެހެން. އައްސަވާލައްވަން
އެދެނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިހާރު އަޅުގަނޑު ތަކުރާރުކޮށް އެ ވާހަކަ ދައްކަވަމުން މި ދަނީ ދެއްތޯ. އެކަމަކު އެބޭފުޅާ އެ ހުންނަވާ ގޮތެއްގައި
ވަރަށް އަޒުމެއްގައި ހުންނަވާނީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ތާއީދުކުރައްވަންޏާ އަޅުގަނޑު ހަމަ އަބަދު ވެސް ފުރުޞަތު
ހުޅުވިފައި އޮންނާނެ ތާއީދުކުރައްވަން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ޢަލީ ރިޟާ އިޢުތިރާޟެއް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ
ރިޟާ މިއަށް ވޯޓުދެއްވީ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ބަލާނަން މުޅި ބިލަށް ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޢަބްދުލްމުޙުސިން ޙަމީދު މުޅި ބިލަށް ވޯޓުދެއްވީ ކަމަށް ބަލާނަން. ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޢަބްދުލްމުޣުނީ މުޅި ބިލަށް ވޯޓުދެއްވީ ކަމަށް ބަލާނަން. އަދި އަޅުގަނޑު ވެސް މިއަށް ތާއީދުކުރަން އިނގޭތޯ.
އެހެންވީމާ، މުޅި ބިލު ފާސްވެއްޖެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ނިންމައިފިން އިނގޭތޯ. ދެން އެހެންވީމާ ވަރަށް ބޮޑަށް
ޝުކުރިއްޔާ ތިބޭފުޅުން ތި ކޮށްދެއްވާ ބުރަ މަސައްކަތް. އަޅުގަނޑަށް ތިބޭފުޅުންގެ މަސައްކަތާއި އެކުގައި އިދާރީ
ބޭފުޅުންގެ ބުރަ މިންނެތް މަސައްކަތުން މި މަސައްކަތް މި ކުރިއަށްގެންދެވެނީ. އަޅުގަނޑު މަސައްކަތްކުރަން މާދަމާ
އެބަ ފިނޭންސް މިނިސްޓަރާއި އެއްކޮށް މީޓިންގއެއް އިންތިޒާމުކުރެވޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން ޖުލައި 3 ވަނަ ދުވަހަށް
52

އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 40 ވަނަ ބައްދަލުވުން 30 ޖޫން 2021
ނިންމަން ސުންގަޑި ކަނޑައެޅިފައި އޮތް ޓެކްސް ނެގުމާބެހޭ، އެންމެ ފަހުން އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީއަށް ލިބުނު ބިލު
ކުރިއަށްގެންދަން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، މިއަދުގެ ބައްދަލުވުން އަޅުގަނޑު ނިންމާލާނަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
____
53